

Luptați și veți învinge!

M. Uebrenko

URIERUL UCRAINEAN

Serie nouă, nr. 163-164 / martie 2010

Revistă a Uniunii Ucrainenilor din România

Se împlinesc 196 de ani de la nașterea unui poet genial care, de-a lungul întregii sale vieți chinuite, a crezut cu sfințenie că robia nu va deveni niciodată o normă de existență umană.

Geniu fără egal al culturii ucrainene, Taras Șevcenko, este cunoscut ca un luptător dârz pentru independența de stat și politică a țării, pentru eliberarea poporului ucrainean de asupra națională și socială. Prin opera sa, el a chemat cu hotărâre la răsturnarea orânduirii feudale autocrate a Imperiului Rus, la eliberarea de opresiune a tuturor popoarelor subjugate. Scrierile sale, pătrunse de idei democratice, au cunoscut o imensă popularitate.

Taras Șevcenko s-a născut la 9 martie 1814 în satul Morynți, gubernia Kiev (astăzi regiunea Cerkasy) în familia iobagilor Hryhori Ivanovyci și Kateryna Iakymivna Șevcenko.

Din cei 47 de ani de viață, 24 i-a trăit ca iobag. „El a avut mereu în fața ochilor durerile iobagilor“

finlandez“ și ca patriot suferea pentru Ucraina. Poetul folosea trecutul istoric ca mijloc de propagare a ideilor sale de eliberare națională. Faptele de vitejie ale cazacilor erau descrise ca fiind împlinite în numele independenței țării. În opera sa, Șevcenko îi amintește cu o vorbă bună doar pe aceia care, în opinia sa, nu au cedat în fața politicii imperiale.

El opinează că slăbirea independenței Ucrainei este legată de trei evenimente de mare importanță: Acordul de la Pereiaslav (1654), lupta de la Poltava (1709) și desființarea Sicei Zaporojene (1775).

Răspândite în manuscris, operele lui T. Șevcenko cu caracter antifeudal, antiautocratic și de eliberare națională, au fost învățate pe de rost de către oameni din diverse pătri sociale.

Șevcenko călătorea mult prin Ucraina fie ca pictor liber, fie din dispoziția Comisiei de Arheografie. El folosea aceste călătorii și pentru a propa-

va Imperiului Rus. În 1860, au văzut lumina tiparului, la Petersburg, două ediții ale „Cobzarului“, una în ucraineană și alta în rusă. În nemuritorul „Cobzar“ al lui Șevcenko, poporul ucrainean și-a recunoscut sufletul, istoria și a întrezărit viitorul. Opinia publică progresistă a fost profund impresionată și de traducerea lui în limba rusă, publicată un an mai târziu, în 1861, în revista „Contemporanul“, care apărea la Petersburg.

Dar 1861 era deja anul morții lui Taras Șevcenko. În mormântarea poetului în ziua de 10 martie, la Petersburg, s-a transformat într-o manifestație politică de amploare. Siciul a fost urmat de sute de oameni, lângă mormânt se rosteau discursuri însuflețite în ucraineană, rusă și polonă prin care se făcea apel la continuarea luptei pentru idealurile social-politice promovate de Taras Șevcenko.

În acest timp, autoritățile țariste trimiteau în toate colțurile țării dispoziții secrete prin care se

Taras Șevcenko - scriitor de geniu

- nota în memoriile sale unul dintre prietenii lui Șevcenko, Lev Jemciujnykov. Șevcenko nu i-a urmat pe cei care descriau cu ipocrizie „raiul liniștit“ din familiile de țărani, ci a arătat adevărata realitate iobagă.

Poetul a dezvăluit toate tarele orânduirii feudale: nedreptatea și asupra pe care o îndurau țărani, negoțul fără scrupule cu „suflete“, actele de violență și lăcomia moșierilor. Viața mizeră și săracă a țaranului iobag este redată și în pânzele sale, știut fiind faptul că, după eliberarea din iobăgie, Șevcenko a studiat la Academia de Arte din Petersburg.

Demascând abuzurile stăpânilor de iobagi și despotismul țarismului, T. Șevcenko îi chema pe asupriți la luptă împotriva asupritorilor. Un exemplu elocvent în acest sens este cunoscuta poezie „Testamentul“: „Spargeți lanțurile! Smulgeți/Paloșul dreptății/Limpeziți cu sânge dușman/Fruntea libertății!“.

Șevcenko îi ura în egală măsură pe toți asupritorii, indiferent de naționalitate. Dar cea mai mare ură o nutrea față de feodalii ucraineni care încercau prin toate mijloacele să-și ascundă adevărata față. El îi condamna cu fermitate pe acei conțetățeni ai săi care și-au uitat țara, afundându-se în mocirla birocrăției autocratice. Șevcenko a încercat din răpputeri să trezească conștiința națională, la început în rândul intelectualității, iar mai apoi și în rândul maselor populare.

Ca democrat, el a urât țarismul rus care apăra interesele păturilor exploatare, a condamnat Imperiul Rus „în care tac toți, de la moldovean la

ga ideile sale democratice de eliberare națională. Șevcenko reușea să adune în jurul său mase largi de oameni simpli.

Poetul participa la activitatea Frăției Chiril și Metodi (1846-1847) - prima organizație politică ilegală din Ucraina care avea ca scop eliberarea națională și socială a poporului ucrainean, crearea statului unitar, concomitent cu formarea unei confederații a țărilor slave vecine. În opinia mării majorități a membrilor Frăției, principala modalitate de atingere a acestui deziderat era munca de conștientizare, dar T. Șevcenko propunea recurgerea la acțiuni practice hotărâte, mergând până la răsturnarea prin forță a regimului feudal autocrat al Imperiului Rus, așa cum arată operele sale „Visul“, „Caucazul“, „Și celor morți, și celor vii“ etc.

Șevcenko propaga ideea unirii popoarelor slave în lupta lor de eliberare națională. Contactele sale cu tovarăși de idei din alte țări slave au reprezentat aplicarea în practică a celor mai importante idei programatice ale Frăției Chiril și Metodi.

După ceva mai bine de un an, Frăția a fost lichidată, iar membrii ei trimiși, fără o judecată prealabilă, în diverse locuri de detenție. Șevcenko a fost trimis, ca soldat, la Orenburg, în stepa puțin populată în acele vremuri, cu interdicția fermă de a scrie și de a picta. Dar cei 10 ani de instrucție îngrozitoare și batjocură nu l-au făcut pe Șevcenko să renunțe la convingerile și la ideile sale de libertate.

Reîntors din deportare la Petersburg, deoarece i s-a interzis să revină în Ucraina, Șevcenko și-a continuat activitatea de creație îndreptată împotri-

cerea retragerea din circulație a operelor lui Șevcenko pentru că „propagarea lor în rândul oamenilor simpli sub formă de cântece populare și legende despre vremuri de demult care ilustrează gloria strămoșilor, ar fi extrem de periculoasă“. Totuși, nici cele mai stricte interdicții nu au mai putut opri răspândirea operelor lui Șevcenko în întreaga lume, dar mai ales în patria sa, Ucraina. Și după moartea poetului ele au continuat să îmbogățească spiritual generațiile următoare și au servit aceluia care și-au dedicat viața luptei împotriva opresiunii sociale și naționale, pentru o Ucraină liberă și independentă.

Mormântul lui Taras Șevcenko din Kaniv a devenit pentru fiecare ucrainean un loc sfânt. Aici este locul unde prietenii și admiratorii lui Șevcenko au mutat, în primăvara anului 1861, și au reînhumat, la 22 mai, rămășițele pământești ale marelui fiu al poporului ucrainean. Tot aici, la 9 martie a.c., cu prilejul ceremoniei de înmănare a Premiilor Naționale Șevcenko, președintele Ucrainei, Viktor Ianukovyci, a dat o înaltă apreciere talentului artistic al lui T. Șevcenko, numindu-l „un fenomen planetar unic“. El l-a numit, de asemenea, „cerul spiritual al Ucrainei și fenomenul artistic planetar care nu are asemănare în literatura universală“.

Taras Șevcenko a ridicat și limba ucraineană literară la nivelul celor mai dezvoltate limbi din lume și prin creația sa izvorâtă din popor a democratizat literatura europeană și universală, a spus președintele Ianukovyci.

Ion ROBCIUC

În capitolul VII, intitulat „Ideea națională ucraineană, rusă și poloneză: identitate sau opoziție?” se susține necesitatea elucidării atât a trăsăturilor comune, cât și a celor specifice ale ideilor naționale ucrainene, ruse și poloneze, atrăgându-se atenția asupra consecințelor grave ale identificării sau opunerii lor.

Despre ideea rusă s-a scris și s-a vorbit mult. Și ideea poloneză a fost analizată, după câte îmi dau seama, suficient de bine. Numai ideea națională ucraineană a rămas în afara atenției până în prezent. Aceasta se explică prin destinul istoric al Ucrainei care, datorită includerii ei în Uniunea Sovietică, nu și-a putut împlini aspirațiile de independență națională și statală decât după destrămarea imperiului sovietic în 1991.

Așa cum am subliniat și mai sus, primii promotori ai ideii naționale ucrainene au fost membrii Frăției „Chiril și Metodi”. Documentele programatice ale Frăției, elaborate de Mykola Kostomarov, mai ales *Cărțile Ființei poporului ucrainean, au fost - apreciază autorii „Istoriei gândirii filosofice din Ucraina” - „...primul mare strigăt al nașterii națiunii”*.³

Așadar, documentele programatice ale Frăției „Chiril și Metodi” elaborate, în principal, de Mykola Kostomarov, pot și trebuie să fie considerate, după părerea noastră, drept punctul de plecare și prima etapă în elaborarea teoretică a ideii naționale ucrainene. Dacă, însă, luăm în considerare și faptul că Frăția a fost, totuși, o organizație politică, atunci putem spune că și din punct de vedere practic ea reprezintă începutul mișcării pentru făurirea națiunii ucrainene.

Este extrem de important de subliniat că Mykola Kostomarov face în lucrările sale, și mai ales în *Cărțile Ființei poporului ucrainean*, o analiză extrem de pertinentă a popoarelor polonez, rus și ucrainean, a orânduirii lor politice, a tradițiilor istorice și chiar a celor mai semnificative mentalități proprii acestor popoare. Nu în ultimul rând, el analizează relațiile acestor popoare în decursul istoriei. Evident, tocmai pe aceste analize își întemeiază M. Kostomarov viziunea sa asupra viitorului relațiilor dintre popoarele și țările citate.

Este suficient să amintim fragmentele lucrărilor lui Kostomarov cuprinse în volumul *Istoria filosofii Ucrainei, Crestomație*, ca să ne dăm seama de orientarea și pertinenta analizelor sale. Aceste fragmente sunt următoarele: *Cărțile Ființei poporului ucrainean*, „Două popoare ruse (Ucraina, ucrainenii)”, „Religiozitatea ucraineană, toleranța națională”, „Rusia, rușii”, „Religia în Rusia”, „Obștea și proprietatea la ruși și ucraineni”, „Viața cetățenească la ruși și ucraineni”, poem-testament... „Filosofia rusă”. Chiar și simpla enumerare a temelor abordate de M. Kostomarov, ne dezvăluie profunzimea și originalitatea analizelor sale.

În lumina acestor considerații ne apare cel puțin stranie concepția unor autori cum că ideea națională ucraineană ar fi numai o copie și o preluare a ideii poloneze, în particular a concepției lui A. Mickiewicz. Astfel, Oleksandr Șmorhun, în cartea amintită mai sus, aduce în discuție părerea exprimată de Oksana Zabușko în monografia ei intitulată *Filosofia ideii ucrainene și contextul european. Perioada lui Franko*. Iată ce scrie O. Șmorhun: „Autoarea evidențiază câțiva factori esențiali, pe care se întemeiază concepția filosofică și viziunea asupra lumii a reprezentanților Frăției „Chiril și Metodi”, precum și aceea a lui Ivan Franko. Acești factori sunt, în primul rând, ideea mesianismului național polonez, clădită pe ideea luptei de eliberare și pe procesul devenirii conștiinței naționale poloneze. De asemenea, pe tradiția religioasă, înainte de toate, și pe romantismul estetic european, în contextul prin excelență al

conștiinței naționale, care, chipurile, au influențat în mod cardinal dezvoltarea culturii ucrainene prin contactul cu spiritualitatea poloneză. Prin urmare, în concordanță cu versiunea ei, concepția lui Mykola Kostomarov, Taras Șevcenko și Ivan Franko s-a format cu precădere sub influența poloneză (a lui Mickiewicz), iar ideea ucraineană a „fraților” Frăției „Chiril și Metodi” nu a fost altceva decât ideea poloneză de eliberare națională transpusă pe solul ucrainean. Bazându-se pe aceste considerații, autoarea monografiei trage concluzia conform căreia Ucraina întotdeauna s-a dezvoltat, practic, sub influențele culturale europene...”⁴

În mod intenționat am ținut să subliniez originalitatea analizelor făcute de M. Kostomarov, pentru a elimina din start interpretări asemenea celei realizate de Oksana Zabușko. Părerea acesteia este simplistă, pentru simplul motiv că nu există nici o cultură în lume care să nu fi fost influențată de alte culturi. Aceasta în primul rând. În al doilea rând, pentru că este o iluzie să crezi că în cultură poate fi ceva „transplantat” mecanic. Indiferent ce domeniu al culturii am lua, în procesul de elaborare intervine un moment sau o dimensiune creativă. De aceea, răspunsul dat de O. Șmorhun lui Zabușko este perfect lămuritor, apelând în acest scop la o autoritate din domeniul culturii ucrainene, și anume la Dmytro Cijevskiy. Referindu-se la această chestiune Cijevskiy scria că „viața spirituală a popoarelor slave s-a dezvoltat în decursul secolului al XIX-lea sub influența puternică a Europei Apusene. Dar această influență nu a fost un simplu împrumut de idei și stări de spirit. Și ideile, și stările de spirit erau preluate de slavi din toată gama foarte largă a orientărilor spirituale europene, iar cele împrumutate erau transformate, ceea ce a făcut ca să fie aproape imposibilă identificarea aceluiași fenomen din Apus cu cele ale slavilor. Se poate spune că așa-zisele «influențe apusene» provocau la slavi creația independentă proprie, care constituia deseori nu numai un ecou, ci și un răspuns dat Apusului”. În ce a constatat răspunsul la provocările Apusului? „Un asemenea răspuns, continuă Cijevskiy, l-a constituit ideologia membrilor Frăției „Chiril și Metodi”, în cadrul căreia se contopesc: momente ale tradiției romantice, care în Apus în acea vreme era deja în declin, iar la popoarele slave încă multă vreme a rămas vie și actuală; radicalismul anilor 40 (sec. 19, I. S.), pentru care în Apus erau anumite condiții sociale (începuturile mișcării muncitorești), condiții care lipseau cu desăvârșire la slavi, unde motivarea socială a radicalismului a fost înlocuită cu [motivarea] național-politică; [și] în cele din urmă, elementul religios, al ortodoxiei grecești, ceea ce a imprimat altor elemente ale ideologiei un colorit exatologic, contribuind la trezirea încrederii în privința posibilității și necesității reconstrucției întregii societăți omenești pe temeiurile credinței creștine”.⁵

Avem aici, subliniază O. Șmorhun, o caracterizare laconică dar plină de conținut a ideii ucrainene! Desigur, este vorba numai despre ideea ucraineană în viziunea lui M. Kostomarov, deoarece aceasta nu coincide, de pildă, cu cea a lui I. Franko.

În ceea ce privește rolul jucat de Mickiewicz în elaborarea ideii ucrainene, trebuie spus, așa cum am afirmat și mai sus, că nu este exclusă, ba dimpotrivă, influența acestuia asupra lui M. Kostomarov. De altfel, ideile sale revoluționare și puternica sa personalitate i-au influențat în anii 40-50 ai sec. al 19-lea și pe revoluționarii români, așa cum rezultă din articolul consacrat lui A. Mickiewicz de Ion C. Chițimia, apărut în volumul său *Scrieri alese* (2008).

Se știe că A. Mickiewicz a publicat în 1832 *Ksiegi narodu polskiego i pielgrzymstwa polskiego* (*Cărțile poporului polonez și peleginis-*

mului polonez) în care și-a expus concepția istoriosofică. Cu peste un deceniu mai târziu M. Kostomarov va scrie *Cărțile Ființei poporului ucrainean și Statutul uniunii popoarelor slave*, dezvoltând o concepție apropiată de cea a scriitorului și revoluționarului polonez, fără să existe vreun temei pentru a susține afirmația conform căreia acesta l-ar fi copiat pe Mickiewicz.

După cum rezultă din articolul consacrat lui A. Mickiewicz în „*Filosofskaia ențiklopedia*”.⁶ acesta încearcă să explice starea de atunci a omenirii din perspectiva principiilor etico-religioase, susținând că istoria omenirii constituie un proces de realizare a idealului moral, iar rezultatele dezvoltării istorice se manifestă în largirea treptată a libertății umane. După el, dezvoltarea socială parcurge trei trepte: 1) a **păcatului** (îndepărtarea de la principiile etice), 2) a **pedepsei** (victoria nevolniciei și a antagonismelor în relațiile dintre oameni) și 3) **răscumpărarea** (renașterea și ieșirea din nevolnicie). Realizarea idealului moral al umanității conduce spre unitatea acesteia, spre solidaritatea tuturor popoarelor care luptă pentru libertatea politică și socială.

Neavând posibilitatea să analizăm pe larg, acum și aici, concepția lui M. Kostomarov, vom scoate, însă, în evidență câteva momente esențiale care să ne ajute la elucidarea temei puse în discuție în prezentul articol.

Înainte de toate, trebuie să reliefăm premiza de la care pleacă M. Kostomarov. Este vorba despre convingerea sa că, dacă, după crearea lumii de către Dumnezeu, căruia oamenii urmau să i se închine, pe care urmau să-l respecte și să-l iubească, lucrurile s-ar fi petrecut astfel, viața lor ar fi fost fericită. S-a întâmplat însă altceva: oamenii, unele popoare l-au uitat pe Dumnezeu, săvârșind un mare păcat prin crearea idolilor proprii, cărora li s-au închinat și pe care i-au adorat. Și au început oamenii, crede M. Kostomarov, să se lupte între ei, să-și verse sângele pentru și în numele idolilor lor, instalându-se în lume durerea, sărăcia și nefericirea. Omenirea a fost pedepsită de Dumnezeu, susține Kostomarov, prin aceea că cea mai mare parte al lumii civilizate a fost subjucată de Roma antică, în care împăratul s-a proclamat pe sine drept dumnezeu. După părerea sa, nici evreii și nici grecii antici nu s-au apropiat de idealul social de libertate. Primii pentru că au renunțat la poruncile lui Moise și ale judecătorilor aleși, suferind, din cauza regilor, înfrângerea din partea popoarelor vecine, iar ultimii pentru că erau păgâni și nu credeau într-un singur Dumnezeu. Din această cauză la greci s-a răspândit sclavia, regim unde fiecare proprietar de sclavi era un mic rege. Ca urmare a celor întâmplate, concluzionează M. Kostomarov, popoarele alese ale lumii antice au trebuit să cedeze locul noilor popoare europene, inclusiv celui mai tânăr popor, și anume poporului slav.

¹ I. Denysiuk, „Recynk naționalnoi idei”, „Literaturna Ukraina”, Kiev, 3 sept., 2006, p. 7.

² I. Denysiuk, op. cit., p. 7

³ I. V. Ohorodnyk, V. V. Ohorodnyk, „Istoria filosofskoi dumky v Ukraini”, Kurs lekții, „Vyșcia škola”, „Znannia”, Kiev, 1999, p. 287.

⁴ Oleksandr Șmorhun, „Ukraina: șleah vidrodjennia. Ekonomika, polityka, kultura” („Ucraina: calea renașterii. Economia, politica, cultura”), Kiev, 1994, p. 176.

⁵ ibidem, p. 177.

⁶ „Filosofskaia ențiklopedia”, Izd. „Sov. ențiklopedia”, Moskva, 1964, tom 3, p. 470.

(Continuare în numărul următor)

Ioan SEMENIUC

Sărbătorirea lui Taras Șevcenko în București

Excelența Sa Markian Kulyk și dl Ștefan Buciuta, la bustul marelui poet

Cu prilejul celei de-a 196-a aniversări a zilei de naștere a lui Taras Șevcenko, la bustul poetului din Parcul Herăstrău au fost depuse jerbe de flori din partea UUR, Ambasadei Ucrainei în România și a reprezentanților comunității ucrainenilor din Capitală.

După o scurtă alocuțiune a ambasadorului Ucrainei în România Excelența Sa Markian Kulyk, a dnei Iaroslava Colotelo, consilier la Ministerul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național, dl Ștefan Buciuta, președintele UUR și deputat în Parlamentul Rmâniei, a rostit un cuvânt omagial pe care îl reproducem mai jos.

Partea a doua a sărbătoririi lui Taras Șevcenko, care a cuprins o masă rotundă și un concert susținut de Ansamblul „Zorea“, s-a desfășurat în sala de festivități a vechiului sediu al UUR din Calea Victoriei, 216.

popoarelor lor, precum Taras Șevcenko, „un fiu de mujić ce a ajuns conducător în imperiul sufletului“, așa cum l-a descris un alt titan al literaturii ucrainene, scriitorul Ivan Franko.

Ideile și operele lui Taras Șevcenko au fost o forță hotărâtoare în trezirea conștiinței naționale a poporului ucrainean, idei care nici până în prezent nu și-au pierdut din actualitate. Dacă ne amintim doar de cuvintele lui

Stimate domnule ambasador Markian Kulyk,

Stimați reprezentanți ai Ambasadei Ucrainei la București,

Dragi ucraineni, Doamnelor și domnilor,

Urmare a unei tradiții mai vechi ne-am adunat astăzi, 10 martie 2010, aici, în Parcul Herăstrău, la bustul marelui poet și pictor, geniul poporului ucrainean Taras Șevcenko pentru a-i cinsti memoria la cei 196 de ani de la naștere.

Nu mulți scriitori din cei ce au dobândit recunoașterea mondială prezintă simboluri ale

„Uniți-vă frații mei, vă rog și vă implor“, este și acum de înțeles că numai prin unire, prin aceeași gândire a lui Șevcenko, numai prin iubire față de neam putem să ne edificăm nu numai ca națiune, ci să perpetuăm și moștenirea noastră culturală.

Sărbătorirea Zilelor Taras Șevcenko în întreaga lume ne demonstrează că este un fenomen cultural nu numai pentru ucraineni, dar și pentru cei care iubesc cultura.

În România etnia ucraineană cinstește memoria Marelui Cobzar prin adunări festive, seri literare, concerte, recitări de poezie în școli, cămine culturale, orașe și sate așa cum de altfel pe 10 martie 2010 l-am cinstit și noi la sediul filialei UUR din București.

Evenimentele culturale dedicate marelui poet ucrainean Taras Șevcenko continuă în luna martie și aprilie în toate județele unde viețuiesc ucraineni. Dorim succes deplin organizatorilor acestor evenimente!

Ștefan BUCIUTA

O parte a Ansamblului „Zorea“

Strategie de dezvoltare locală în Munții Maramureșului

Asociația pentru Dezvoltare Locală Ivan Krevan din comuna Repedea implementează, în perioada decembrie 2009 - aprilie 2010, proiectul „GAL Munții Maramureșului“, finanțat de Uniunea Europeană și Guvernul României prin Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) AXA 4 - Promovarea inițiativelor locale de tip Leader, Măsura: 431 - „Funcționarea Grupurilor de Acțiune Locală, dobândirea de competențe și animarea teritoriului“.

Scopul proiectului îl reprezintă dezvoltarea durabilă a comunităților locale situate în Parcul Natural Munții Maramureșului și zona adiacentă. Acest deziderat va fi atins prin crearea unui parteneriat public-privat între factorii interesați, care să-și unifice eforturile și resursele pentru a atinge scopul comun - prosperitatea în zonă.

Proiectul se află la jumătatea perioadei de implementare, moment în care se derulează consultări intense.

Astfel, în perioada 24-25 august 2009, au avut loc primele consultări cu consilierii locali și reprezentanții primăriilor din comuna Poienile de sub Munte și orașul Vișeu de Sus.

La aceste întâlniri s-a cerut participanților să se implice activ în elaborarea strategiei zonei, care urmează să fie realizată în următoarele luni și care ar putea fi finanțată prin Programul Leader. În acest fel, resursele locale vor putea fi mult mai

bine valorificate, iar numărul locurilor de muncă în zonă poate crește simțitor.

De asemenea, s-a transmis mesajul că prin accesarea Programului Leader nu Bucureștiul sau Clujul vor face selecția proiectelor prevăzute în strategia de dezvoltare locală, prin intermediul unui organism ce urmează a fi creat prin acest proiect (Grupul de Acțiune Locală).

Conform PNDR, pentru perioada 2007-2013, un Grup de Acțiune Locală va putea accesa, prin Programul Leader, circa 3 000 000 euro pentru cel puțin 60 de proiecte cu impact în zona respectivă și circa 3-4 proiecte de cooperare cu alte GAL-uri din țară și străinătate.

Menționăm că Programul LEADER al Uniunii Europene reprezintă o abordare care oferă noi oportunități de dezvoltare rurală, punând bazele identificării nevoilor locale, întăririi capacității de dezvoltare și implementării strategiilor locale în vederea conservării patrimoniului rural și cultural, dezvoltării mediului economic și îmbunătățirii abilităților organizatorice ale comunităților locale.

Mai multe informații despre proiectul „GAL Munții Maramureșului“ pot fi obținute la tel./fax 0262366414, telefon mobil 0720815248, e-mail: adl_ivan_krevan@yahoo.com.

Vasile POPOVICI,
manager proiect

CURIERUL UCRAINEAN

Strada Radu Popescu, nr. 15,
sector 1, București

Telefon: 021.222.0724,

Tel./fax: 021.222.0737

E-mail:

curierul.ucrainean@gmail.com

Redactor-șef:
Ion Robciuc

Redactori:
Ștefan Buciuta
Ion Covaci
Kolea Kureliuk
Teodor Sopco

Tehnoredactare:
Ștefania Ganciu

Tiparul executat la

Tipografia

„S.C. SMART ORGANIZATION SRL“

În anul 1999, la Conferința Generală UNESCO, s-a hotărât ca, începând din anul 2000, anual, în luna februarie, să se sărbătorească pe plan internațional Ziua Limbii Materne.

Ziua Internațională a Limbii Materne la Suceava

pretării, mărind astfel impactul artistic al cântecului, lucru confirmat și răsplătit de aplauzele publicului, care a dovedit că știe să aprecieze tot ce este valoros.

O parte dintre membrii Consulatului General al Ucrainei la Suceava, prezenți la sărbătoare

Scopul acestei sărbătoriri este recunoașterea și cultivarea diferitelor limbi materne în lume, îndeosebi ale minorităților naționale.

În spiritul acestei hotărâri, din inițiativa Consulatului General al Ucrainei la Suceava, împreună cu Uniunea Ucrainenilor din România - filiala Suceava și cu Inspectoratul Școlar Județean Suceava, la 19 februarie a.c., în incinta complexului comercial Iulius Mall din Suceava, s-a organizat sărbătorirea Zilei Internaționale Limbii Materne, cu care ocazie s-au desfășurat diverse manifestări.

La acțiune au fost prezenți membri ai Consulatului General al Ucrainei la Suceava, reprezentanți ai organelor puterii locale și județene, musafiri din orașul Cernăuți - Ucraina și un mare număr de locuitori. ucraineni și români, din municipiul și județul Suceava.

Deschizând festivitățile, reprezentanții organelor puterii locale și județene, precum și consulul general Iuri Verbytky de la Consatul General al Ucrainei la Suceava, au reliefat importanța evenimentului. S-a evidențiat faptul că acesta se desfășoară la Suceava, oraș în care trăiește o însemnată comunitate de ucraineni, ca, de altfel, pe tot cuprinsul Bucovinei de Sud. S-a precizat și faptul că etnia ucraineană, ca număr, este a treia în România.

În cuvântul său, domnul Viorel Seredenciuc, viceprimarul municipiului Suceava, a apreciat că „limba maternă este un bun național”, iar doamna Liudmila Moroșanu, care a luat cuvântul din partea Uniunii Ucrainenilor din România - filiala Suceava, a spus că „limba este comoara cea mai de preț”.

După aceste cuvântări, așteptată cu multă nerăbdare de către cei prezenți, s-a desfășurat partea a doua a programului. Pentru început, a avut loc o paradă a modei ucrainene, la care fete tinere, frumoase și mlădioase, au prezentat, ca niște adevărate profesioniste, o colecție de rochii pentru sezonul de primăvară-vară a anului 2010. Stilul modern, croiala inspirată, combinațiile reușite ale modelelor și ale culorilor au vrăjit publicul, acesta însoțind fiecare apariție cu un ropot

Formația de dansuri „Kozaciok” din Bălcăuți

de aplauze. Prezentarea, la care, în afară de frumusețea modelelor și a prezentatoarelor, a contribuit și un fond muzical adecvat, a constituit un mare succes și s-a bucurat de aprecierea spectatorilor, care au regretat că parada s-a terminat așa repede.

Dar regretul că parada s-a terminat prea repede a fost imediat uitat, căci a fost înlocuit cu plăcuta surpriză de a vedea și asculta duetul „Skrynea” din Cernăuți, format din cântăreții Maria și Volodymyr Loburak - artiști emeriți ai Ucrainei. Aceștia au cucerit publicul chiar de la început cu cântecele lor, unul

mai frumos decât altul - lirice, sentimentale, dar și moderne. Unul a fost, însă, excepțional, impresionând în mod deosebit mai ales pe ascultătorii cunoscători ai limbii ucrainene, care înțelegeau textul. Este vorba despre cântecul „Originari din Ucraina” - textul și muzica V. Loburak. Melodia s-a imprimat puternic în sufletul ascultătorilor, le-a mers la inimă, deoarece mesajul lui s-a referit la ucrainenii răspândiți în toată lumea, dar ale căror rădăcini se trag din patria mamă - Ucraina. Aplauzele care nu mai conțineau i-au răsplătit din plin pe cântăreți. Cei prezenți ar mai fi vrut încă să-i mai asculte, dar timpul nu a permis, deoarece programul era abia la început și mai erau multe de văzut și de auzit.

Au urmat tinere talente ale formațiilor artistice ale minorității ucrainene din localitățile Bălcăuți, Călinești-Enache, Șerbăuți, Paltinu, Vășcăuți din județul Suceava, dar și ansamblul vocal „Svekruchy” adică „Soacrele”, din Suceava și altele.

Echipat în frumoase costume naționale ucrainene, ansamblul artistic de dansuri „Kozaciok” din Bălcăuți a prezentat câteva dansuri ucrainene, fiind răsplătit de public, la scenă deschisă, cu puternice aplauze și exclamații de admirație. Deși tineri, unii chiar foarte tineri, dansatorii acestei formații au dovedit că sunt adevărați maeștri ai dansului și pot oricând concura cu dansatori mai vârstnici și mai experimentați. A urmat un cor de elevi cu voci de clopoțel de la Călinești-Enache care, acompaniați la chitară, au interpretat cântece ucrainene.

O deosebită impresie a produs asupra spectatorilor programul formației artistice „Polonynka” din Paltinu - o localitate mai îndepărtată din zona muntoasă a județului, unde locuiește compact o importantă comunitate de huțuli. Formația avea în componență reprezentanți din generații diferite - băieți, bărbați, fete de diferite vârste, chiar copii mici din clasa I-a și de grădiniță. Îmbrăcați în costume pitorești specifice zonei de munte, aceștia, sub îndrumarea competentă a învățătoarei Viorica Negură, au prezentat un reușit program de cântece și recitări în limba ucraineană. Spectatorii au avut ocazia s-o asculte pe solista Ioana Cotlarciuc, interpretând cântecul „Huțulca, huțulca”, din folclorul local. De remarcat că solista a și pronunțat cuvintele în dialectul local huțul, ceea ce a imprimat o notă de autenticitate inter-

Tot din grupul „Polonynka” din Paltinu a vorbit cu însuflețire despre limba maternă Alexandra Fercal, iar Mihaela Iasenovschi a recitat cu patos poezia „Ucraina mea”. Este imposibil să nu o amintim și pe cea mai tânără membră a acestei formații, pe fetița Alexandra Sauciuc, de vârstă preșcolară care, spre delectarea publicului, a recitat, tot în limba ucraineană, o poezioară răsplătită cu aplauze generoase din partea spectatorilor.

Programe frumoase au prezentat și alte formații. Merită evidențiată atenția acordată grupului de dansatori „Veselka” din Vășcăuți. Membrii acestei formații, îmbrăcați și ei în frumoase costume ucrainene, au executat cu mult talent câteva dansuri ce le-au adus din partea publicului bine meritare aplauze, constituind pentru formație un înalt și valoros calificativ.

La cele arătate mai sus, trebuie adăugată prestația unor cântăreți deosebit de înzestrați, ca Loredana Mândrișteanu și Mihai Cobziuc care, cu mult talent, au interpretat cântece și romanețe ucrainene. Vocile lor extraordinare, comparabile cu ale unor cântăreți consacrați, au captat în totalitate atenția spectatorilor, care i-au răsplătit cu aplauze îndelungate și ovații. Spre final și-a făcut apariția și binecunoscutul ansamblu vocal „Svekruchy” din Suceava, care, și de data aceasta, a încântat publicul cu cântecele sale, dar și cu fru-

Formația „Polonynka” din Paltinu

moasele costume împodobite cu motive naționale ucrainene. Remarcăm că această formație are deja un palmares bogat, fiind cunoscută și apreciată și peste hotare, unde întotdeauna a reprezentat cu cinste activitatea culturală a minorității ucrainene din România.

La centrul Iulius Mall din Suceava a fost deschisă și o valoroasă expoziție de artă, cuprinzând lucrări ale unor pictori vestiți din Cernăuți, renumiți atât în regiune, cât și în toată Ucraina și chiar pe plan internațional. Cu toate că unii dintre ei trăiesc și pictează în Ucraina, la Cernăuți și la Kiev, iar alții se află în SUA, Canada, Franța, Germania și chiar în România (deja binecunoscuta nouă doamna Anna Ravliuk), pe toți îi unește un factor comun - faptul că sunt bucovineni de origine. Despre expoziție în general, despre pictori și creațiile lor a vorbit doamna Valentyna Deakovska - activistă emerită pe tărâmul culturii din Ucraina, președinta Departamentului Regional Cernăuți al fondului ucrainean de cultură.

Sărbătoarea prilejuită de Ziua Internațională Limbii Materne de la Suceava a fost o acțiune reușită, multitudinea manifestărilor făcând ca timpul să se scurgă foarte repede, spre regretul participanților. Toți cei ce au fost prezenți s-au întors acasă mulțumiți sufletește, căci cele văzute și auzite le-au întărit credința că limba maternă nu trebuie uitată niciodată, că dragostea pentru ea trebuie cultivată atât în prezent, cât și în viitor. Acesta este și rămâne crezul nostru și trebuie să facem tot ce ne stă în putință pentru îndeplinirea lui.

Iarema ONEȘCIUC

Cu o întârziere pricinuită de cauze obiective, pe data de 27 februarie 2010, la Lugoj, s-a desfășurat ședința festivă a organizației locale a Uniunii Ucrainenilor din municipiul Lugoj, prilejuită de împlinirea a

20 de ani de la constituirea Uniunii Ucrainenilor din județul Timiș

20 de ani de la constituirea, pe data de 28 decembrie 1989, a organizației ucrainenilor bănățeni. La punerea pietrei de temelie, desfășurată în casa familiei Gheorghe Semeniuc, partași au mai fost Euhem Maschievici, Roman Bacaliuc, Mihai Constantiniuc și soția gazdei, Cecilia Semeniuc. Cu acest prilej, au fost schițate scopul și obiectivele organizației. Pentru a fi mai exacti, se cuvine să precizăm că primele discuții privitoare la oportunitatea unei astfel de organizații, desfășurate la aceeași adresă și cu participarea aceluiași persoane, au avut loc pe data de 25 decembrie, la doar câteva ore după executarea cuplului Nicolae și Elena Ceaușescu și, din acest motiv, poate fi apreciată ca fiind prima organizație din țară a minorităților etnice din România, chiar dacă, oficial, avea să fie înregistrată ceva mai târziu, în conformitate cu prevederile Legii nr. 26 din 1924, privitoare la înființarea organizațiilor nonguvernamentale (printre puținele legi neabrogate de regimul comunist). De reținut, de asemenea, că, la început, s-a numit *Organizația Ucrainenilor din Ținutul Banatului*

Întrunirea aniversară s-a desfășurat într-una din sălile puse la dispoziție de Pensiunea *Cristal*, din orașul de pe malurile Timișului.

La lucrările ei au participat membri ai organizației locale, dar și numeroși invitați, ucraineni ori simpatizanți din localitate, din Timiș și județele învecinate.

Lucrările au fost deschise de președintele UUR Lugoj, Ivan Covaci, care a arătat scopul ședinței: evidențierea modului în care dorințele inițiatorilor organizației s-au regăsit în activitățile și acțiunile desfășurate de-a lungul celor 20 de ani de existență.

Cuvântul dlui Gheorghe Hleba, prim-vicepreședintele filialei UUR Timiș

Protopopul Bisericii Ucrainene din Banat, Ilie Albiciuc, împreună cu preotul paroh al Bisericii din Cireșu, Ștefan Fedico (el însuși unul dintre susținătorii, încă din primele zile, ai înființării organizației) au oficiat ceremonialul religios, pe parcursul căruia a fost păstrat și un moment de reculegere în memoria lui Gheorghe Semeniuc, trecut în veșnicie în vara anului 2006.

Prezenți la ședință au fost președintele UUR Timiș și prim-vicepreședintele UUR, Gheorghe Hleba, precum și prim-vicepreședintele UUR Timiș, Vasile Drozd, și secretarul UUR Timiș, Ștefan Buciuta.

În alocuțiunea sa, rostită la începutul lucrărilor, Gheorghe Hleba a subliniat că întrunirea poate fi socotită ca marcând un moment din istoria de peste un secol a prezenței etnicii ucrainene în spațiul bănățean, care, de-a lungul timpului, prin migrații succesive, a ajuns să fie, astăzi, prin cele peste 7200 de persoane declarate drept ucraineni la recensământul din 2002, cea de-a patra minoritate etnică din județul Timiș.

Gheorghe Hleba a făcut, de asemenea, un rezumat al realizărilor organizației de-a lungul celor două decenii, concretizate în înființarea de școli sau clase în care se predă limba ucraineană, construirea de biserici și înființarea de parohii ortodoxe ucrainene, înființarea unor formații cultural-artistice inspirate din folclorul și tradițiile ucrainenilor, organizarea de festivaluri și manifestări menite să reflecte contribuția acestei etnii la exprimarea conceptului de multiculturalitate etnică, recunoscută pe plan național și internațional ca o particularitate distinctă a spiritualității din spațiul bănățean. Momentul de vârf al realizărilor s-a înregistrat înaintea sărbătoririi Nașterii Mântuitorului, când a fost inaugurată, la Timișoara, Casa de Cultură a Ucrainenilor din județul Timiș, o investiție și o realizare măreață.

Despre anii de început ai organizației și despre rolul deosebit pe care l-a avut în constituirea ei și mai apoi despre modul în care regretatul Gheorghe Semeniuc s-a implicat în atingerea obiectivelor pe care și le-a propus a vorbit Ivan Liber. Deși în momentul de față el este președintele UUR Caraș-Severin, faptul că, în primii ani, a fost unul dintre cei mai activi participanți în organizarea activității Uniunii –

reamintim că ea reprezenta întregul ținut al Banatului – evocările sale s-au dovedit a fi deosebit de utile în conturarea drumului străbătut de-a lungul celor 20 de ani de existență. În context au fost amintite dăruirea și abnegația dovedite de principalul ei ctitor, Gheorghe Semeniuc, atât în ceea ce privește atragerea în organizație a cât mai mulți membri ucraineni din Lugoj și localitățile învecinate (vizite din casă în casă, de pildă), cât și în obținerea de fonduri din diverse surse, inclusiv sponsorizări, care aveau să fie folosite la realizarea obiectivelor stabilite, printre care la loc de cinste a fost amintită construcția din temelii a Bisericii Ortodoxe Ucrainene din Lugoj. El nu a uitat să-i amintească pe cei care i-au fost alături în demersurile sale, printre ei numărându-se actualul președinte al ucrainenilor lugojeni, Ivan Covaci, Vasile Pauliș, Belia Petru, soția lui Iura – cum îi spuneau

cei ce i-au fost apropiați –, Cecilia și alte numeroase persoane datorite ideii de afirmare, prin unitate, a ucrainenilor din Lugoj și satele învecinate. Un loc aparte în susținerea eforturilor depuse, evidențiat cu căldură de vorbitor, l-a ocupat regretatul Ștefan Tcaciuc, primul președinte al UUR și mai apoi deputat în Parlamentul României, la care s-au adăugat colegii și colaboratorii acestuia din București, printre ei numărându-se și Ivan Covaci, bănățean de origine. Vorbitorul nu a omis să scoată în evidență buna colaborare și sprijinul primit de organizație din partea autorităților locale.

O prezentare detaliată a organizației lugojene, privită în contextul vieții și activității UUR, a făcut-o dl Ștefan Buciuta. Trecând în revistă realizările, dificultățile inerente oricărui început de

drum, modalitățile practice de lucru în afirmarea valorilor spirituale ale etnicilor ucraineni din Lugoj și județul Timiș, vorbitorul s-a referit în repetate rânduri la Gheorghe Semeniuc, care, prin personalitatea sa, a izbutit să coaguleze sentimentul apartenenței ucrainenilor bănățeni la cultura și spiritualitatea ucraineană, recunoscută și apreciată pretutindeni în lume.

În aceiași termeni de satisfacție pentru prestațiile sale în consolidarea imaginii organizației lugojene, cu nuanțe specifice profesiei lor, au vorbit protopopul Bisericii Ucrainene din Banat, Ilie Albiciuc, și preotul Ștefan Fedico, acesta din urmă neuitând să precizeze că Iura i-a fost prieten încă din copilărie, amândoi fiind născuți în vecinătatea Sighetului.

Cum este și firesc într-un astfel de moment jubiliar, din șirul de evocări făcute nu a putut lipsi cea care i-a fost soție – Cecilia Semeniuc. Fiindu-i alături până la trecerea sa în neființă, ea a vorbit despre Iura și organizația pe care el și prietenii săi – Euhem Maschievici, Roman Bacaliuc și Mihai Constantiniuc – au pus-o pe picioare, trecând amintirile prin căldura sufletului, fără însă a se abate de la realitățile fiecărui moment, atât de necesar în conservarea obiectivă a celor mai importante etape din trecutul organizației: firea dâră a soțului, numeroasele renunțări pe care a trebuit să le facă, prioritare fiind interesele organizației, prietenii apropiați, abilitatea cu care a știut să deschidă – ori de câte ori acest lucru se impunea – ușile celor care, prin funcțiile deținute, puteau să dea o mână de ajutor afirmării organizației pe plan cultural, social și uman.

Într-o limbă ucraineană fără cusur s-a adresat celor prezenți și fiul lui Iura și al Ceciliei, Narcis Semeniuc.

Deși la data înființării organizației abia ce trecuse de vârsta majoratului, prin cele spuse, el a demonstrat că ceea ce a fost esențial în istoria de 20 de ani a organizației ucrainenilor lugojeni, dar și la nivel de județ ori țară, i s-au fixat temeinic în memorie, dovedind astfel că obiectivele și scopurile pentru care a fost creată Uniunea, la stabilirea cărora tatăl său a depus atâta trudă, nu-i sunt nici pe departe străine, ele fiind, deopotrivă identice cu propriile-i năzuinți. Prin detaliile oferite asistenței referitoare la cele mai importante momente la care a fost direct sau indirect partaș, el nu a făcut decât să-și demonstreze atașamentul și convingerea că țelurile pentru care a fost creată organizația se cer a fi, în continuare, consolidate, iar acest lucru este posibil printr-o mai consistentă prezență în viața organizației a generației tinere, care, prin valorificarea experienței celor care au întemeiat-o, să preia din mers ștafeta în așa fel, încât limba și cultura ucraineană să se regăsească în creativitatea specifică spațiului bănățean, alături de valorile spirituale românești și ale celorlalte etnii. El a adresat mulțumiri organizatorilor pentru grija lor de a marca 20 de ani de la constituirea organizației, au relevat cât de importantă poate fi evocarea perioadei parcurse și rolul pe care îl pot avea oamenii care, prin dăruirea lor, au izbutit să o impună nu doar în conștiința ucrainenilor, ci și a întregii comunități bănățene și naționale.

(Continuare în pagina 5)

Mykola CORSIUC - 60

Poetul, prozatorul și publicistul Mykola Corsiuc, născut la 30 martie 1950, în localitatea Lunca la Tisa, județul Maramureș, împlinește 60 de ani! Îi împlinește frumos, cu un mănunchi de volume de poezii și proză care atrag cititorii.

redactor-șef al revistei *Naș holos* „Glasul nostru”, iar în prezent ocupă aceeași funcție la revista pentru copii *Дзвоник* „Clopoțelul”. Alăturându-se celor care îl sărbătoresc pe Mykola la 30 martie, colectivul redacțional al „Curierului ucrainean” îi urează „La mulți ani!”, cu sănătate și noi împliniri creatoare.

Ion ROBCIUC

Să-i judece? Nu-i pasă. Nu vrea nici un câștig. Foc întrupat fiind se mistuie întrânsul. Și e când ram în floare ai cărui spini se-nfîș în inimă, când înghețată floare, apeii bătând întinsul.

Ți-ntoarce și-l sugrumă duhul plecat spre lume. Înaripat, târcoale sfielii dă, rotit. Și, în sfârșit, chiar viața smulgându-ți-o din nume Reface împărțirea-n timp vitreg, timp sfințit.

A mirare

Nimic întru risipă; doar ziua după zi Pătrunde în ființă viind în adâncime Îți bate-n piept și focuri de taină-ar întezi Dezmarginind un vuiet asurzitor în tine.

S-a aruncat în vrie pasăre-a unui vis Poate, cândva, - dar unde? - cânta-va la chemare

Acum, născând o alta, duhurile-au ucis În taină, pizmuind, măiastra-nfățișare.

Răsună zvon de clopot la o fereastră-n cer Iar aurul din toamnă lovește în privire. Și nu știu ce, deodată, sugrumă cântul; pier Ecouri în tăcerea cuprinsă-n nesfârșire.

Atinsă de-ar fi numai de-al farmecelor colț Din aripă, și-n două s-ar sfâșia-ncântarea. Lumina ar dispărea, ceața-ar suna în gol Țâșnind cu setea naltă a valului de mare.

Apoi, însă, fâșie, străluminată-n noapte, Cu tunet foc ar pune în ceruri; și hotar Între tine, pustiul, și dimprejuru-n șoapte, Lege smulsă din sine-scânteie din amnar.

În vechea întocmire

S-au pus să tundă pomii în livezi... Și se aștern a primăvara dulce, Brocartele de fum, un nevăzut ce-l vezi Întins pe ramul tânăr să se culce.

Iar de dintr-un desis de frunze, ca o rană, Se va ivi sub raza din tărie Paloarea izbucnită în plinătatea vană A florii înghețate în alb, sau purpurie.

După aceea, floarea s-o scutura pustie Și va pluti ca fumul din crengi în depărtare Lăsând în urmă rodul înmiresmat să-mbie

Cu nerăbdarea vieții-n sărbătoare; Și iar se va-nnoda întinerită fire Cu veșnicia sură din vechea întocmire.

Traduceri de Silvia ZABARCENCO

Cântece Îți ridicăm, cu toții cântăm, Să ne bucurăm, Domnul e cu noi !

Hryhori Skovoroda

CÂNTUL 3

Dintr-o astfel de sămânță: „Să dea pământul verdeață, iarba cu sămânță...” (Genesa, 1-11), sau: „... și oasele voastre vor prinde putere ca iarba”. (Isaia, 66-14)

Primăvara a sosit! Iarna rea a și fugit; Livezile – tot o floare, cântec de privighetoare .

Suferință, fugi de-aici ! Frumusețea să nu strici, De noroaie să ai parte, fugi pe lumea cealaltă;

Să te văd în iad din nou ! Nu e raiul locul tău. Sufletul mi-a înflorit, bucurii mi-a dăruit.

Fericit e acel ins ce păcatul a învins, Sufletu-i castel etern, e grădina din Eden.

Iar grădina-i de flori plină, în ram poame greu se-anină, E parfum de primăvară, verde-n frunze nu dispăre.

Doamne, Doamne! Vis etern ! Doamne, Doamne! Rai-Eden ! Ca o floare-mi este firea, rodul – pacea și iubirea.

Ca răchita lângă apă, întru Tine se adapă Sufletu-mi; din acest loc dă-mi noroc din nenoroc.

De nimic eu nu mă tem; la păcate nu mă-ndemn; Să ucizi păcatu-n mine! Asta-i cheia înspre bine!

CÂNTUL 4

Nașterii lui Isus, din această sămânță: „Cu noi e Dumnezeu, pricepeți, popoare...” adică: „Dar Tu ai suflat cu suflarea Ta” (Exodul, 15-10); „...Dumnezeu a trimis în lume pe singurul Său Fiu, ca noi să trăim prin El” (Întâia epistolă a lui Ioan, 4-9).

Îngeri coborâți, pe pământ pogorâți Domnul veacul ni l-a dat și în om s-a întrupat – Hai în cor, ca-ntr-un sobor, Să ne bucurăm, Domnul e cu noi !

Că se-apropie timpul! Să-l primim pe Fiul! Veacu-i pe sfârșite, Domnul Fiul își trimite. Și sorocu-i gata – naște Preacurata Să ne bucurăm, Domnul e cu noi !

Ce prorocii-au prorocit, și părinții au vestit Devenit-a evident. Iată Noul Testament ! Duh de libertate, ce pre noi în noi se naște, Să ne bucurăm, Domnul e cu noi !

Și piatra prorocului! Și flacăra pomului! Ne-au rămas pe veci – Sfinte poteci! Daniil e piatra ! Focul ne e soarta ! Să ne bucurăm, Domnul e cu noi !

Crește întru fericire, crește întru izbăvire! Căci a Ta venire – duh de primenire. Lumea e deșartă, chiar de e salvată. Să ne bucurăm, Domnul e cu noi ! Ție, nou-născutului, pururi fericitului, Inima ți-o dăruim și în suflet Te primim.

CÂNTUL 5

Nașterii lui Isus Hristos. Din această sămânță: „Și a născut pe Fiul ei cel întâi născut, L-a înfășat în scutece, și L-a culcat într-o iesle ...” (Luca, 2-7)

Un sălaș în loc de cer! Taină vie, preaslăvită! Heruvimilor stăpână La înalt pistol invită. Și în iesle-au așezat Pe acela, care-n ceruri Are loc de împărat.

Fericiți sunt ochii-aceia Ce privesc acest mister Și urmând o stea în noapte Vin la Domnul de pe cer. Îngerii privesc și-l plac, Dar cu ochi haini se uită Pământescul țar buiac.

Și acea cerească taină Cu cinstire o păstrăm; Dar, ca cei lipsiți de slovă Fân de sub Isus mâncăm. La a vieții împlinire Fericire de vei vrea, Domnul se va arăta !

Traducere de Eusebie FRASENIUC

Taras Șevcenko omagiat la Satu Mare

La inițiativa Comitetului de conducere al UUR – filiala Satu Mare, s-a organizat o manifestare dedicată aniversării a 169 de ani de la nașterea marelui poet ucrainean Taras Șevcenko. La acest eveniment, desfășurat la bustul Marelui Cobzar, recent construit în parcul de pe b-dul Dr. Vasile Lucaciu, au participat numeroși membri ai filialei județene a UUR, în frunte cu întregul comitet de conducere. Au fost, de asemenea, prezenți poetul George Vulțurescu, directorul Direcției de Cultură, Culte și Patrimoniu Național, consilierul Viorel Solski, președintele Comisiei de Învățământ, Activități Științifice, Cultură și Culte a Consiliului Local Satu Mare și alții.

S-au depus coroane de flori, iar grupul artistic „Miculeanca”, format din elevii ce frecvențează învățământul ucrainean la școala din co-

muna Micula și condus de profesoara Nadia Corsiuc, a cântat melodii pe texte compuse de Taras Șevcenko.

A fost evocată opera și personalitatea marelui poet, insistându-se asupra unor repere fundamentale:

- Taras Șevcenko este geniul poeziei ucrainene, artist unic prin maniera creației sale;

- a fost un apostol al adevărului și libertății;

- în lucrările sale, a îmbinat naționalul cu universalul;

- a devenit un gigant în împărăția culturii umane;

- a ridicat literatura ucraineană la nivel universal;

- este prorocul ce a arătat poporului ucrainean

identitatea sa națională; prin geniul său a consacrat dreptul la dănuire a limbii ucrainene;

- a fost, este și va rămâne peste veacuri întemeietorul literaturii și artei plastice ucrainene moderne;

- a fost și va rămâne în istorie cel mai înverșunat militant pentru eliberarea socială și națională a poporului ucrainean;

- provine dintr-o familie de iobagi,

el însuși a fost iobag până la vârsta de 24 ani, a avut o viață cruntă, dar, prin ceea ce a scris, a lăsat omenirii un tezaur uriaș;

- opera sa este tradusă în peste 100 de limbi, poeziile sale sunt trecute pe note și sunt cântate de milioane de ucraineni.

Mihai Macioca a mulțumit autorităților și tuturor celor care și-au adus contribuția la realizarea bustului poetului, îndrăgit loc de întâlnire pentru ucraineni.

Evenimentul a fost mediatizat prin presa locală scrisă cum ar fi *Informația Zilei și Gazeta de Nord-Vest*, iar tot programul a fost filmat și prezentat la știrea zilei de către Nord-Vest TV și TV1 Samtel.

În cadrul programului artistic, poetul Dumitru Țimerman, redactorul-șef al Nord-Vest TV Satu Mare, a recitat o poezie proprie dedicată poetului Taras Șevcenko cu ocazia aniversării zilei sale de naștere.

Mihai MACIOCA

Dl Mihai Macioca alături de dl Dumitru Țimerman la monumentul poetului

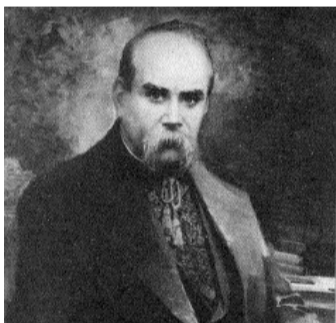

Participanții la ceremonia de omagiere a lui Taras Șevcenko

Taras Șevcenko Testament

Mie să-mi durați mormântul
Sus, pe o colină
De pe care să se vadă
Dulcea Ucraină.
Să se vadă, să se-auză
Stepa fără zare
Niprul cum rostogolește
Valuri de pierzare
Până când vrăjmașul sânge
Scurs de mâna noastră
Fi-va să împurpureze
Marea cea albastră!
Doar atunci cerși-ți-voi, Doamne
Somnul cel mereu
Căci, până atunci, eu, unul
Nu am Dumnezeu!
Spargeți lanțurile! Smulgeți
Paloșul dreptății
Limpeziți cu sânge dușman
Fruntea libertății!
Și-adunați în casă nouă
Teferi, laolaltă
Să mă pomeniți cu-o vorbă
Bună, împăcată.

*În românește de
Ion COVACI*

De știi că el, Taras...

De știați că el, Taras,
Un fost iobag, mult a trudit, -
Aflați că-n „raiul cel sărac”,
Fusese cel mai fericit.

Și de știați c-a fost hulit
(Pe țarul însuși înfruntând),
Iar în Siberii răstignit, -
Blagosloviți-l ca pe-un sfânt:

Și în icoane-l zugrăviți, -
Ca veșniciile durând -
Neîncetat să pomeniți
Cuvântul său cel bun și blând!

Paul ȘOUCALIUC

De ziua poetului Taras Șevcenko

Te-ai născut din pământul udat cu sânge și lacrimi
Din suferință ți-ai împletit coroane albe de poezii
Biciul vătafului nu te-a atins niciodată pe înălțimi
Nu ți-ai plecat urechea demnă la ispășitoare erezii

Patria Ucraina rămas-a păzită de sulițele versurilor
Aruncate-n trupurile trădătorilor și hoților de țară
Ai plâns și-ai râs cu poemele pe umerii ucrainenilor
Hăituiți și uciși pe altarul rugăciunilor de seară

Lanțurile robiei zdruncinat-au sufletul de copil orfan
Doar în culorile pânzelor ți-ai ostoit durerea nerostită
Din cobza ta miraculoasă s-a zămislit copilul diafan
Al patriei neîntinată în vremuri tulburi, greu huiduită

Ești una din torțele omenirii ce nu se va stinge niciodată
Ești iubirea nemuritoare a spiritului ucrainean umanitar
Martir încoronat de laurii gloriei postume nezdruncinată
De vremuri topite-n Renașterea Ucrainei de mărgăritar.

Dumitru ȚIMERMAN

Întâlnire cu limba maternă

La 6 martie 2010, ucrainenii din Suceava și-au dat întâlnire la supermarketul Iulius Mall pentru a sărbători limba maternă și pe cel ce a înobilat-o, redându-i locul firesc în rândul limbilor lumii - poetul Taras Șevcenko.

La manifestarea organizată de ISJ Suceava și UUR - filiala Suceava, în colaborare cu Consulatul General al Ucrainei la Suceava, au participat elevi de la școlile din Bălcești, Negostina, Călinești-Cuparencu, Călinești-Enache, Milișăuți, Vășcăuți, Șerbăuți, Paltinu, Brodina și de la colegiile „Lațcu-Vodă” din Siret și „Mihai Eminescu” din Suceava.

Cei prezenți au fost răsfățați cu crâmpoie din frumusețea limbii și a culturii ucrainene. Au răsunat cântece populare, melodii scrise pe versurile lui Șevcenko; au fost recitate poezii dedicate limbii materne, versuri din lirica șevcenkiană; au fost dramatizate momente din obiceiurile satului ucrainean. Nu au fost uitate nici dansurile tradiționale.

Din sipetul sufletului ucrainean au fost scoase la lumină comorile

limbii, într-un spectacol plin de emoție.

Elevii-artiști au fost recompensați cu diplome și dulciuri din partea organizatorilor evenimentului.

Cu același prilej, a avut loc premiarea olimpicilor la faza județeană a olimpiadei de limba și literatura ucraineană.

Consemnăm și evenimentul desfășurat vineri, 26 februarie 2010, la Casa Municipală de Cultură Rădăuți. Este vorba despre cea de-a doua ediție a spectacolului dedicat Zilei Internaționale a Limbii Materne, organizat de Școala cu clasele I-VIII nr. 4 „Regina Elisabeta” - Rădăuți, cu sprijinul ISJ Suceava și al Direcției pentru Cultură, Culte și Patrimoniu Cultural Național Suceava.

Manifestarea, dedicată multiculturalismului și diversității etnice, s-a bucurat de participarea reprezentanților tuturor naționalităților din zonă: români, ucraineni, germani, polonezi, ruși, lipoveni, romei.

Pe scenă au evoluat formații de dansatori de la Școala nr. 5 „Bogdan Vodă” din Rădăuți, Colegiul

Național „Eudoxiu Hurmuzachi” din Rădăuți, Clubul Copiilor din Rădăuți, Școala nr. 4 „Regina Elisabeta” din Rădăuți, precum și colectivele artistice de la școlile din Brodina, Climăuți, Negostina, Solonețu Nou, Straja și Șerbăuți.

A fost un spectacol folcloric divers, fiecare etnie prezentând publicului frânturi din tezaurul tradițiilor locale păstrate încă, din fericire, în lada de zestre a fiecărei comunități.

De asemenea notăm participarea doamnelor Manuela David - inspector de minorități și Lucia Mihoc - inspector de limba maternă ucraineană din cadrul ISJ Suceava, cu lucrarea „Limba ucraineană ca limbă maternă în regiunea Suceava” la activitatea organizată în data de 6 martie 2010 în cadrul proiectului transfrontalier PHARE „Punte educațională în Bucovina”, proiect derulat de Colegiul Național „Petru Rareș” din Suceava în parteneriat cu Gimnaziul Orășenesc nr. 6 din Cernăuți.

Au onorat cu prezența acest eveniment personalități de seamă, cum ar fi prefectul județului Suceava, primarul municipiului Suceava, consulul României la Cernăuți și al Ucrainei la Suceava, rectorul Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava, reprezentanți ai CJ Suceava și ai ISJ Suceava.

Amintim și alte lucrări prezentate în cadrul reuniunii de la Colegiul Național „Petru Rareș”: „Bu-

covina fără frontiere! Împreună putem face lucruri frumoase” - consilier cabinet primar, doamna Ramona Hrecinic; „Punte educațională în Bucovina” - proiect transfrontalier Colegiul Național „Petru Rareș” Suceava - Gimnaziul Orășenesc nr. 6 Cernăuți, manager de proiect profesor Laura Salciuc; „Peisaje culturale bucovinene-prezent și viitor” - profesor Mihaela Ciubotaru, C.N. Petru Rareș; „Dulcea Bucovină sau Apa care înfloreste - Olha Kobyleanska și Mihai Eminescu” - profesor Anca Vieriu, C.N. Petru Rareș; „Bucovina - model de conviețuire interetnică” - profesori Marius Cazacu și Daniel Toderaș, C.N. Petru Rareș; „Cultură și tradiție în Bucovina de Nord - profesor Iurie Levciuc, Ucraina; „Bucovina între trecut și prezent” - expoziție de fotografii, profesor Eusebie Preda, C.N. Petru Rareș.

Participanții la manifestarea găzduită de colegiul sucevean au asistat și la o miniprezentare a elementelor caracteristice ale sudului și nordului Bucovinei, în special a orașelor Suceava și Cernăuți, care se vor constitui într-un minighid al regiunii.

Reuniunea s-a încheiat cu un concert de muzică clasică, prezentat de cvartetul „Lira”.

Lăcrămioara GRIGORICIUC

În organizarea Consulatului General al Ucrainei la Suceava, la supermarketul Iulius Mall-Suceava, s-au desfășurat, la 19 februarie 2010, festivitățile prilejuite de Ziua Internațională a Limbii Materne.

Printre personalitățile prezente i-am remarcat pe Excelența Sa Iuri Verbytky - consulul general al Ucrainei la Suceava, Vasile Ilie - vicepreședintele Consiliului Județean Suceava, Viorel Seredenciuc - viceprimarul Municipiului Suceava, Liudmila Moroșanu - prim-vicepreședinte UUR, filiala Suceava, Ghervazen Longher - deputatul etniei poloneze, prof. Aspazia Reguș,

Ziua Internațională Limbii Materne la Suceava

inspectoarea Lucia Mihoc, preoții Mihai Maghiar și Mihai Cobziuc, precum și alții.

Iată câteva crâmpoie din cuvântările rostite de oficialități:

Ilie Vasile - vicepreședintele Consiliului Județean Suceava: „Vă rog să-mi permiteți ca, în numele Consiliului Județean Suceava, și al domnului președinte Gheorghe Flutur, să felicit organizatorul acestui eveniment, Consulatul General al Ucrainei la Suceava și pe domnul consul general Verbytky. Promitem ca, de data viitoare, autoritățile administrației județene să fie implicate mai mult în această manifestare. Sincere felicitări! Contați pe administrația noastră și pe viitor!”

Viorel Seredenciuc - viceprimarul Municipiului Suceava: "Limba maternă a fiecărui popor este un bun național, indiferent dacă este vorbită în țară sau la sute și chiar la mii de kilometri depărtare. Și cu cât distanța este mai mare, cu atât satisfacția de a auzi vorbitori de aceeași limbă cu tine este mai intensă. Eu, ca vorbitor de limbă ucraineană, pot să vă spun că, după ultimul recensământ, în România trăiesc peste 65 000 de etnici ucraineni. Este a treia minoritate, după maghiari și romei, iar județul

Suceava ocupă, în privința numărului de locuitori ucraineni, locul doi, după Maramureș. Vreau și eu să felicit Consulatul pentru astfel de manifestări de succes!"

Liudmila Moroșanu - vicepreședinta UUR, filiala Suceava: "Limba este comoara sufletească a unei nații, este ceea ce trăiește în inima noastră. Limba este echivalentul intelectual al posibilităților noastre biologice. De fiecare dată când pierdem o limbă, pierdem o privire unică asupra lumii.

La 21 februarie, se sărbătorește Ziua Internațională a Limbii Materne. Este o sărbătoare re-

centă. Ea a fost stabilită la a 30-a Sesiune a Conferinței Generale UNESCO în 1999 la Paris. Deoarece din cele aproximativ 6000 de limbi ce se vorbesc în lume, jumătate sunt în pericol de a dispărea, UNESCO vrea să le salveze. Vă urez succes în viitor".

Dna Liudmyla Petrovska - Ucraina: "Ne este plăcut să participăm la manifestarea dvs. Vă vom prezenta o serie de costume populare ucrainene cu implementarea tradițiilor moderne. În aceste costume au fost folosite diferite tehnici moderne și din vechime. Diferite cusături și picturi pe modele, costume moderne pentru nunți etc."

O serie de manechine au făcut o prezentare a modei feminine. A urmat un frumos program artistic, susținut de formațiile artistice din Bălcești, Vășcăuți, Călinești-Enache, Suceava, Paltinu și Brodina.

În finalul festivității, au cântat soliștii Loredana Proțiuț din Măriței și Mihai Cobziuc din Dărmănești. Artiștii au fost răsplățiți cu ropote de aplauze. Manifestarea s-a încheiat cu o masă rotundă.

Kolea KURELIUK

Grai matern

Grai matern iubit și sfânt
Este cântecul viorii –
Este nimb de biruințe,
Cântec de privighetoare,
Este susur de fântână,
Este șopotul de frunze,
E ca fluviul care curge;
E o mângâiere lină,
De la soare-n zi senină.
Limba noastră-i istețimea
Omenia din popor,
Este dulcea armonie,
E zefir răcoritor,
E ecoul luptei sfinte
Pentru glia cea străbună,
Este dragostea fierbinte
Pentru patria-ne mumă;
Graiul nostru strămoșesc
Din adâncuri izvorăște
Și mereu, cum e firesc,
Crește și se-mbogățește.

Olimpia IVANICIUC

Pentru limba maternă

Eu din cauza limbii ucrainene multe-am îndurat
Pentru că sămânța verbului matern am semănat,
Pentru că am ars cu ea în ochii lumii și în vis
Și cu literele ei poeziile mi-am scris.

Și, totuși, când vremurile grele gura mi-au închis,

Eu nu m-am lepădat de ea - nici în ochii lumii, nici în vis.

Pentru mine limba ucraineană cu verbu-i sfânt
E pâinea cea de toate zilele și lumina pe Pământ.

Mihai VOLOȘCIUC

Pentru orice nație, artele decorative populare sunt un tezaur pe care cultura îl păstrează și îl veghează cu o grijă deosebită, constituind una dintre cele mai prețioase legitimații ale harurilor acelui popor. Ucrainenii, indiferent unde trăiesc, se remarcă prin costumele populare, ceramica, sculpturile și creștăturile în lemn, ouăle încondeiate etc. Sunt, din timpuri străvechi, elemente de artă intim legate de viața omului, ele transformând casa țaranului (ea însăși, prin arhitectura ei, o minunată plasmuire a frumosului), într-un veritabil sanctuar de artă. Reevaluate și înflorite azi la o dimensiune majoră, artele populare atrag atenția unui public larg, precum și interesul cercetătorilor de la noi și de peste hotare. Localitățile mai izolate, cum este Ulma, unde m-am născut și încă muncesc, sunt, în ultima perioadă, asaltate de etnologi, folcloriști și alți specialiști, care apreciază priceperea oamenilor simpli de a crea multitudinea de motive decorative, dispuse în registre de o fantazie uimitoare și combinate cu un rar simț al armoniei, realizând o unitate stilistică rar întâlnită chiar la popoare mari ale Terrei. Toți cei ce au studiat îndeaproape arta huțulă au observat cum motivele decorative, întâlnite pe ștergere huțule se regăsesc și în ornamentarea ceramicii, ca și în incrustările pe lemn, pe cămași și chiar pe unele obiecte de uz casnic și gospodăresc. Această excepțională unitate în diversitate se reflectă în forme particulare, specifice materialelor utilizate de artistul popular; pe cămașă, pe unele piese ceramice, pe ștergere, ornamentația se realizează prin îmbinarea motivelor decorative în compoziții dispuse pe suprafețe relativ plane, în vreme ce pe ornamentația trebuie să se supună altor legi compoziționale, ea având de îmbrăcat volume. Dar și în asemenea cazuri, nimic nu anulează unitatea de sensibilitate, simțul proporțiilor și armoniei.

În vasta arie a miniaturisticii populare, un loc aparte îl ocupă decorarea ouălor, atât prin fragilitatea materialului utilizat, cât și prin dificultățile pe care spațiul restrâns de desfășurare a compoziției ornamentale le ridică artistului popular.

Sub lucrarea artistului popular, gingașul ou s-a transformat dintotdeauna și se transformă, mai ales în zilele noastre, într-o piesă de o neasemuită frumusețe, avându-și locul lui ales și temeinic lângă ștergar, cămașă, lângă stâlpul crestă al pridvorului, lângă lada de zestre și alte elemente de artă populară huțulă.

Arta încondeierii ouălor la huțuli este strâns legată de cea mai mare sărbătoare a creștinătății – Învierea Domnului (Sfintele Paști). Această sărbătoare era de neconceput fără ouă încondeiate, care se ofereau vecinilor, copiilor, mușafirilor și celor dragi timp de cinci săptămâni și jumătate de la Învierea Domnului la Înălțarea Domnului.

Arta încondeierii ouălor la huțuli a suferit în ultimii ani mutații calitative, o tendință tot mai accentuată de transformare în obiecte de podoabă, menite să satisfacă setea de frumos.

Ca sâmbure al creației sau ca simbol al fecundității, al zămislirii vieții, oul a inspirat, din timpurile cele mai vechi, numeroase legende, basme, o întreagă mitologie și o întreagă literatură. Un mare sculptor de talie europeană spunea că oul e „maica formelor, a tuturor formelor”. Poetul Ion Barbu prezintă simbolistica oului în următoarele versuri:

„E dat acestui trist norod
Și oul sterp ce-i de mâncare,
Dar viul ou, la vârf cu plod,
Făcut e să-l privim la Soare!

Cum lumea veche, în cleștar,
Înoată, în subțire var,
Nevinovatul, noul ou,
Palat de nuntă și cavou.

Din trei atlazuri e culcușul
În care doarme nins albușul
Atât de galeș, de închis,
Ca trupul drag, surpat în vis.
Dar plodul?

De foarte sus
Din polul plus
De unde glodul
Pământurilor n-a ajuns

Acordă lin
Și masculin
Albușului în hialin
Sărutul plin“.

Așadar, în viziunea poetului, oul e începutul și sfârșitul („Nevinovatul, noul ou, Palat de nuntă și cavou“).

Citind poezia lui Ion Barbu, îmi explic de ce huțulii, acum 50 de ani, încondeiau numai ouă

Sfintele Paști la ucrainenii huțuli

fecundate. Acum, când lumea s-a mai debarasat de unele idei mistice, se încondeiază ouăle pe toată durata anului, iar pentru siguranța manipulării, în procesul decorării, ele se golesc de conținut printr-un orificiu, cu ajutorul unei seringi.

Am avut curiozitatea să aflu câte ceva despre originea ouălor colorate și decorate. Originea lor se pierde în negura timpurilor. Marea majoritate a cercetătorilor le atribuie o vârstă precreștină. Lăsând la o parte legende și credințele, se impun atenției, cu deosebire, mărturiile de ordin material provenite din cercetări arheologice și din documente conservate în timp. Unii spun că ouăle colorate ar fi de origine păgână. Ele serveau ca simbol al încolțirii, al germenului de viață în stare latentă.

Cercetătorul român Simion Florea Marian, în studiul etnografic „Sărbătorile la români”, argumentează străvechimea ouălor încondeiate:

„Din timpurile cele mai depărtate, toate popoarele lumii, și cu deosebire cele ale Asiei și

care astăzi perșii și alte popoare ale Asiei celebrează sărbătoarea Anului Nou la solstițiul solar, și între alte daruri își trimit și ouă multicolore...”

La ucrainenii huțuli, meșteșugul încondeierii ouălor are, la fel, o tradiție ce coboară spre vremi imemorabile. E practicat în toate localitățile unde locuiește acest grup etnic reprezentativ al ucrainenilor, și cu deosebire în localitățile Ulma, Izvoarele Sucevei, Moldova Sulița, Brodina, Breaza, Cârlibaba, Moldovița. A ajuns la perfecțiune arta fără pereche a creatorului popular care, „din gând, fără niciun izvod”, adică doar din imaginația și din știința sa, fără niciun model în față creează, printr-o bogăție de motive și prin culturi delicate, armonioase și calde, „exemplare într-adevăr unice, de o foarte mare valoare artistică și sugerând arta vechilor miniaturisti”.

Un capitol aparte în localitățile huțule ale județului Suceava îl constituie situația ouălor de struț, ouă care, prin proporțiile, prin durabilitatea (simbol al statorniciei) și prin perfecta lor formă (forma soarelui, elementul primordial al vieții), ca și prin povestea transformării lor în ființe vii, capătă un interes deosebit pentru creatorii populari, ale căror produse sunt solicitate de cumpărători, de iubitorii frumosului. Și veniturile „producătorilor” se rotunjesc. La ora actuală, oul încondeiat de struț se vinde cu 3 milioane de lei vechi, față de oul de rață care poate fi achiziționat cu 5-7 roni.

Cunoscând bine această artă a încondeierii ouălor, îndrăznesc să spun că, dintre toate artele populare, cea a decorării ouălor e, într-un fel, cea mai „artă”, în sensul pur pe care-l atribuie acestui termen. Căci dacă arta textilelor sau cea a portului popular, bunăoară, sunt intim legate de viața omului, de cerințele ei, având un rost funcțional ce transcende decorativul, meșteșugul „împistririi” ouălor, cum se zice pe la noi, e cultivat doar pentru a cultiva frumosul „în sine”, eliberat de orice alte obligații sau servituți. Inșuși faptul că, în multe locuri, ouăle decorate sunt păstrate în tot timpul anului, frumos așezate într-un vas, realizând un accent coloristic de mare efect în compoziția interiorului camerei, este semnificativ pentru rostul decorativ, pur estetic, al acestor piese de artă.

De ce oare acest meșteșug a luat un avânt atât de mare? Nu e niciun secret că acest „produs” al artei populare de rară frumusețe, e o artă în adevăratul sens al cuvântului și se oferă ca delicat suvenir. Practic e un frumos cadou, oferit unui medic care te-a tratat cu multă atenție, unui șef „binevoitor”, care, și el, pe linie ierarhică, transmite această mică atenție, și, cred că nu greșesc, în ultimă instanță pentru Sfintele Paști, pentru cunoscuți, mușafiri și cei dragi.

În cromatica ouălor huțule, cele mai frecvente culori așternute pe ouă sunt: în mică măsură **negrul** (simbol al absolutului, al statorniciei, eternității; toată gama de **roșu**, de la cel mai închis la cel mai deschis, dar niciodată strident, simbol al sângelui, deci al vieții, al focului purificator, al soarelui, al dragostei și al bucuriei de viață; **galbenul**, adesea cu nuanța de ocru (culoare evocând lumina, tinerețea, fericirea, recolta, ospitalitatea); **verdele** (simbolul reînnoirii naturii, prosperității, al rodniciei și speranței); **albul** (simbolul purității și al inocenței); **portocaliul** (simbolizând forța, răbdarea, ambiția), **maronul** (simbolul pământului roditor). În ultima perioadă au dispărut albastrul și violetul care nu aveau ce căuta alături de verde, roșu, galben și portocaliu.

(Continuare în pagina 12)

Ulmenii la Festivalul încondeierii ouălor, județul Suceava

Europei, celebrau sărbătoarea Anului Nou în echinocșiul primăverii. Și în această zi, în loc să dea cofeturi alese, zaharicale și alte lucruri, ele își trimiteau, ca simbol de fecunditate și afecțiune reciprocă, ouă colorate în diferite culori. Mai târziu însă, mutându-se, prin progresul civilizației, sărbătoarea Anului Nou la solstițiul iernii, epocă în care găinile nu ouă sau ouă prea puțin, oamenii au născocit, ca semne de afecțiune reciprocă, alte obiecte de oferit, rămânând ouăle a se distribui tot la vechea lor epocă, în

În vechile vremi păgâne, când locuitorii actualilor ținuturi ucrainene încă nu erau creștinați și credeau în zei, pe malul Niprului își avea palatul un cneaz bogat, pe nume Dabor. Dintre toți zeii, el îl cinstea cel mai mult pe zeul belșugului, care se chema Dajd-boh. În fiecare lună, cneazul îi jertfea câte o sută de snopi din cel mai bun grâu.

În fiecare zi, înainte de răsăritul soarelui, cneazul ieșea din palatul său și, împreună cu tot alaiul și cu cei doi fii și fiica Iaroslava, urca pe o stâncă înaltă unde se afla un stâlp de fier, de care era atârnat un triunghi de argint. Odată ajunși acolo, așteptau primele raze ale soarelui. Deîndată ce mijeau primele raze, maimarele cavalerilor din suita cneazului lovea de trei ori cu un ciocan de argint în triunghiul de argint, iar cneazul cu copiii lui și cu toată suita cădeau în genunchi și se rugau lui Dajd-boh.

Când venea ziua jertfei, cavalerii înălțau un rug mare, așezau pe el nouăzeci și nouă snopi de grâu, îl împodobeau cu cununi împletite din ierburi aromatate și băteau de două ori în triunghiul de argint. Cneazul trecea atunci pragul palatului din dumbravă și venea să aprindă chiar cu mâna lui grăul. Înaintea lui mergea prințesa Iaroslava, care ducea torța împărătească cu mâner de aur, iar în urma lui cei doi prinți duceau cel de-al o sutălea snop de grâu, pe care însuși cneazul îl așeza cu mâna lui pe altar.

Cneazul pășea mândru între copiii săi, iar inima îi creștea în piept de bucurie când se uita la fiii lui chipeși și la frumoasa lui fiică Iaroslava. Trecea falnic printre cavalerii săi, așeza snopul pe altar, lua facla de la Iaroslava și aprindea grăul.

Într-o zi de jertfă s-a întâmplat însă că a venit din cer o ploaie mare și a stins focul. Ca să nu se mai întâmple și altădată, cneazul a dat poruncă să se sape în stâncă un adăpost. La porunca lui supușii săi au făurit o peșteră mare cu deschiderea spre răsărit, au împodobit-o cu pietre prețioase, au așezat în mijloc un altar de marmură, iar lângă el, pe un soclu de argint, au așezat un idol de aur - era zeul Dajd-boh.

Pe peretele din fundul peșterii au aninat un talger rotund de aur. Deîndată ce primele raze ale soarelui pătrundeau în peșteră și se răsfrângeau în talger, nestematele începeau să strălucească iar cele patru fețe ale lui Dajd-boh erau iluminate de un zâmbet blând.

A venit și ziua jertfei. La porunca cneazului, fiii săi au așezat cei nouăzeci și nouă snopi pe altar. Dar când cneazul a vrut să așeze cu mâna lui cel de-al o sutălea snop cei doi prinți s-au prăbușit morți la picioarele tatălui lor.

Cuprins de o jale de nespus, cneazul și-a așezat fiii morți pe altar, și-a rupt facla în două și a dat poruncă să fie zidită intrarea în peșteră, iar snopul al sutălea l-a aruncat de pe stâncă.

Când s-au întâmplat toate acestea, Iaroslava nu era cu tatăl său. Era în crâng cu prietenele sale. Ele împleteau cununi pentru a împodobi cu ele un idol și anume pe zeita Lada, cioplită în alabastru alb, care se afla acolo pe un soclu de marmură.

Snopul de grâu aruncat de cneaz căzu de sus printre ele. „Ia te uită, Iaroslava, a căzut un snop din cer! Hai să facem din spicele lui o cunună pentru zeita Lada“, îi strigară fetele. În scurt timp capul zeiței era împodobit cu spicele aurii, iar restul de boabe s-au risipit pe jos înnegrite.

Cneazul Dabor s-a mâniat tare pe zeul Dajd-boh și doar în zilele mohorâte, când nu era soare pe cer, deschidea ferestrele și ieșea din palat.

Gândindu-se cum s-o ferească pe Iaroslava, ca nu cumva zeul Dajd-boh să i-o ia și pe ea și s-o ducă în raiul său, așa cum îi luase fiii, cneazul porunci să se facă o casă din fier în care s-o țină

ascunsă. Așadar, se făcu o casă de fier fără uși și ferestre. Legătura dintre acea casă și palat se făcea printr-o trecere subterană. Casa de fier era împărțită în două încăperi: în una din ele locuia Iaroslava cu servitoarele ei, iar în cea de-a doua fusese adus idolul din dumbravă - întruchiparea zeiței Lada.

Sărmana Iaroslava ședea în casa de fier, nu vedea lumina zilei, ci doar lumina pâlâitoare a faclelor și asculta cu tristețe ce-i povesteau prietenele despre lumea de afară, despre soare, lună, lumină.

Iar cneazul nici nu voia să audă ca biata fată să iasă din temnița ei de fier.

Dar iată că într-o noapte cu lună zeul vântului, Stry-boh, trecând în zbor deasupra, se opri împins de curiozitate când văzu casa de fier. Îi dădu roată

Iaroslava și zeita Lada

în zbor de câteva ori, dar nu găsi nici o deschizătură cât de mică ca să poată arunca o privire înăuntru. Mirat, coborî pe pământ și se apropiie de palatul cneazului. Din întâmplare, zări o fereastră deschisă. Intră ușurel în zbor pe acea fereastră și dădu un ocol prin toate odăile. Găsi până la urmă trecerea subterană care dădea spre temnița Iaroslavei.

Prințesa stătea în genunchi în fața zeiței Lada și plângea cu lacrimi amare. Stry-boh o atinse ușor pe umăr. Ea se întoarse și văzu un tânăr cu părul negru, înfășurat într-o mantie argintie. În picioare avea sandale de argint, iar în pletele-i cărlionțate scelipea un cerc de argint.

„Vino cu mine, Iaroslava, zise el, în insula mea, unde vei vedea minunata pasăre a raiului, fluturi în multe culori și flori din cele mai parfumate. Vei trăi în castelul meu de argint și vei asculta muzica mea cerească ce face să freamăte tot ce e viu“.

Stry-boh o luă pe Iaroslava în brațe și porni cu ea în zbor. Ei zburau peste orașe și sate, văi și munți până au ajuns la castelul lui. Stry-boh o coborî pe fată în fața treptelor de argint de la intrare. „Insula și castelul sunt ale tale!“ zise Stry-boh și o duse de mână înăuntru. Castelul avea multe încăperi. Totul în ele era din argint - podeaua, tavanul și toate lucrurile care se aflau acolo.

Ieșiră apoi în grădină. Iaroslava nici nu mai știa încotro să-și îndrepte privirea spre cedrii măreți, la pasărea raiului, la culorile vii ale florilor și fluturilor.

Deodată apărură în fața lui Stry-boh doi băieți cu bucle aurii, îmbrăcați în cămășuțe

verzi. „Aceștia sunt zefirul de dimineață și zefirul de seară“, spuse Stry-boh. „Iată, mai încolo, stau cele patru vânturi ale mele: de răsărit, de miazăzi, de apus și de miazănoapte, iar acolo, printre flori, se odihnește...Furtuna!“

Vântul de răsărit era un tânăr alb la față și cu ochii verzui. Veșmântul îi era portocaliu, încins cu un brâu roșu.

Vântul de miazăzi era un tânăr cu față smează, veselă, ochii albaștri, îmbrăcat într-un veșmânt auriu. În jurul lui zburau fluturi, iar păsărelele i se așezau pe umeri.

Vântul de apus era un tânăr în veșmânt trandafiriu, care avea o față rumenă, rotundă, ochii negri și părul roșcat.

Vântul de miazănoapte era un tânăr îmbrăcat în veșmânt sur, avea ochi cenușii cu o privire rece, care te îngheța, iar în mână ținea o găletușă plină cu grindină.

Când Stry-boh o duse pe Iaroslava mai departe prin grădină, Furtuna își dădu deoparte vâlul negru de pe fața-i plumburie și, deîndată ce Stry-boh o lăsă pe prințesă și plecă în zbor să dea ocol lumii, Furtuna sări de la locul ei și începu să arunce în Iaroslava cu nori cenușii plini de apă.

Vântul de miazăzi alungă însă norii iar cel de miazănoapte deșertă pe capul Furtunii toată grindina din găletușa lui.

Înfuriată, Furtuna se înalță până la cer, de unde se aruncă pe Pământ și începu să frângă crengile copacilor, să scoată din rădăcini stejarii bătrâni și să ridice nori de praf.

În timpul acesta, zeita Morena alerga pe drumuri cu coasa în mână. Era zeita morții, fiica lui Ciorno-boh — zeul negru. În timpul molimelor, ea cosea oamenii cum cosește coasașul iarba.

Deodată, Morena se opri văzând Furtuna, care își desfășura în văzduh veșmântul negru. Vâlul îi scăpase de pe fața de plumb și fâlfâia prin aer, iar mâinile-i lungi aruncau în toate părțile nori cenușii.

„Vino-ți în fire, soră Furtună! De ce te dezlănțui așa? Mi-ai umplut ochii de praf!“ strigă Morena. Când zări hârca hădă a Morenei, Furtuna se dezmetici. Văzduhul se liniști, norii se împrăștiară iar cerul se însenină din nou.

„Iartă-mă, Morena, dar trebuia să-mi ogoiesc mânia. Ascultă ce am să-ți spun. Stry-boh a răpit-o pe prințesa Iaroslava, fiica cneazului Dabor, și a adus-o în sălașul nostru ceresc. Toate cele patru vânturi, chiar și prietenul tău - vântul de apus nu se mai dezlipesc de lângă ea!“ îi povesti Furtuna.

Morena începu să scrâșnească din dinții ei îngălbeniți. „Acum știu de ce nu mai mor oamenii, căci acest vânt nu mai are timp să aducă molime de la fluviul Gange. Oare Iaroslava este mai frumoasă decât mine, surioară?! Ia arată-mi-o!“

Ascunse după un norișor, zburară amândouă spre insulă, unde Stry-boh și flăcăii-vânturi o înconjurau cu drag pe Iaroslava.

Între timp, cneazul Dabor venise în casa de fier la fiica sa dar n-o mai găsisese în nici una din încăperi. Când văzu și văzu că fata nu este nicăieri, se aruncă în fața statuii zeiței Lada și strigă cu jale: „Lada, Lada! Unde mi-e fata? Doar ți-o dădusem ție în grijă!“

Dar ce să vezi? Statuia a prins viață, a coborât de pe soclu și a zburat drept la Dajd-boh. Lumina soarelui se revărsa din plin în palatul acestuia. Zeul ședea pe un tron de aur, de la care raze luminoase duceau căldura către toate părțile lumii.

(Continuare în numărul următor)

Traducere de Olga ANDRICI

Incursiune în istoria creștinismului dobrogean

(Urmare din numărul 159-160)

Apoi, după un anumit timp, datorită neînțelegerilor apărute între cei doi, înființează schitul său, plecând în satul vecin Telița. Îi procește lui Paisie, la plecare, că toate ale sale aveau să fie luate de foc. Peste vreo două zile, schitul, într-adevăr, a ars. Impresionat de această minune, Paisie a revenit cu smerenie la Afanasie.

Încă pe timpul când se afla la schit, Afanasie a reușit să convingă două-trei femei din Telița să devină călugărițe. Apoi s-a împăcat cu Paisie și, împreună cu cele trei femei – Elena, Paisia și Apolinaria, s-au mutat din nou în schitul construit de ei, ce reprezenta o cameră împărțită în două și un mic paraclis (capelă). Încet, încet s-au alăturat și alte femei, comunitatea devenind numeroasă.

În acest timp, începe războiul din Crimeea, apar spioni ruși și se iscă neînțelegeri cu aceștia. Împreună cu aproape toți frații săi, Afanasie pleacă la Ismail. În acest oraș, propagă viața în noile comunități religioase. Ascultând slujbele dumnezeiești și propovăduirile sale, o întreagă mulțime de oameni, mai ales femei, își însușeau ideile, fiind gata să le pună în aplicare.

Lisavenco înființează ceva asemănător unei școli, în care îi învață carte nu numai pe copii, ci și pe vârstnici. Acțiunile lui produceau neînțelegeri în familii, cu numeroase consecințe împotriva lui. Preoțimea locală adoptă o atitudine necorespunzătoare legată de propovăduiri-

le lui. În consecință, hotărăște să se întoarcă în Dobrogea. Pentru aceasta pleacă la Constantinopol, ca să-și dobândească permisiunea de a se reîntoarce. Se întoarce cu întreaga sa suită din nou la Celic, unde construiește noua mănăstire, ce dăinuie și astăzi.

La început, comunitatea număra 200 de persoane (în jur de 150 femei și fete și 50 bărbați). Se ocupau cu curățirea pădurii, scoaterea cioturilor și altele. Apoi a fost construit „corpul” (cunoscut acum sub denumirea de cel vechi). Era alcătuit dintr-o odaie foarte lungă. În mai mult din jumătatea ei locuiau femeile, în rest – bărbații.

Între timp, din Basarabia veneau, treptat, coloniști și astfel numărul persoanelor din comunitate ajunge la 350 de suflete. Toată această masă de oameni trăia după reguli mănăstirești. Afanasie îi călugărea pe cei mai în vârstă. Aceștia se ocupau, în principal, cu tăiatul și curățatul pădurii, cu lucrările câmpului, plantare de livezi, de vii și întreținerea grădinilor de zarzavat. De asemenea, au amenajat cursul râului Telița, neînsemnat vara și producând inundații primăvara. I-au creat un curs nou, printr-o albă artificială ce a presupus multă muncă. Pe cursul lui au construit mori de apă. Trebuie recunoscut că era un model. Toate acestea au fost făcute aproape numai de femei, într-un timp foarte scurt.

În afara calităților de conducător și organizator, Lisavenco s-a evidențiat prin talentul său tehnic, conducând personal toate lucrările. În

același timp, era un muncitor neobosit, mână-înd alături de ceilalți toporul sau hârlețul.

Pentru toți copiii din comunitate, dar și pentru adulți, a amenajat o școală în care, îndeosebi iarna, duminicile și în timpul sărbătorilor, aduna întreaga frăție în trapez și-i învăța pe oameni să citească, discutând cu ei diferite probleme moral-religioase și filozofice. Temele lui preferate, în afara subiectelor pur dogmatice, la care se referea destul de rar, erau legate de dragostea frățească față de aproapele, descoperirea prin proprie voință a concepției despre muncă, avere și altele.

Urmărind tot ce se știe despre activitatea sa, putem concluziona că a avut nu numai o capacitate de influență morală ca propovăduitor, a fost și un om de mare inteligență. Biblioteca sa poate fi o dovadă, păstrând și astăzi, în afara literaturii social-spirituale, și opere științifice preponderent cu conținut istoric, printre care un mare volum din istoria Malorusiei (Ucraina).

Subiectele propovăduirilor sale, se refereau adesea la viața emigranților, producând un mare entuziasm și smulgând chiar lacrimi celor prezenți. Și acum este pomenit de călugărițele de la Celic. Întotdeauna înlocuia expresia „al meu”: lovind într-un anumit fel cu cârja, repeța: nu spune „al meu”, spune „al nostru”.

Constant urmarea să nu folosească o altă limbă, întotdeauna vorbind și cerând celorlalți să vorbească numai limba rusească-ucraineană. În acest demers, urmarea motive naționale, celeritate limbii considerându-le ale stăpânilor”. Documentul prezentat confirmă calitatea primilor ctitori ai celor două mănăstiri ce vă așteaptă să le vizitați. Este singura posibilitate de a aprecia „pe viu” spuselor noastre despre farmecul aparte și influența lor asupra psihicului și spiritului vizitatorilor.

Virgil RIȚCO

(Urmare din pagina 9)

Odinioară, ouăle erau vopsite exclusiv cu culori vegetale, ceea ce le confera un plus de durabilitate, de trăinicie, de rezistență la eroziunea timpului. În prezent, creatorii utilizează culori chimice de calitate pe care le procură din străinătate, culorile s-au diversificat și au devenit mai intense, cu tonuri mai vii, mai strălucitoare. Stridentul, însă și în cazul acesta, lipsește, artistul vădind o știință subtilă în temperarea efectelor cromatice prea puternice.

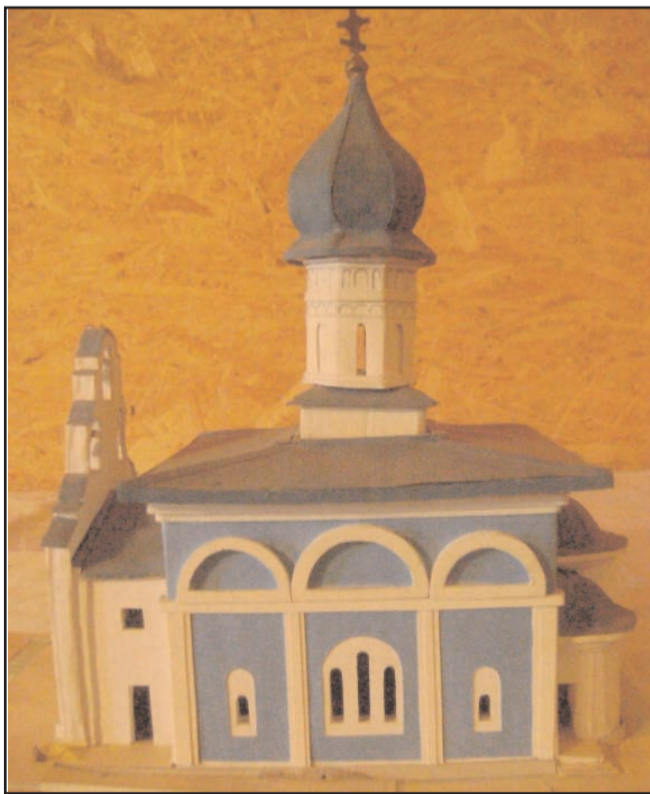
Ne-ar trebui mult spațiu să scriem despre materiale și instrumente, despre pregătirea materialului sau tehnicile decorării, dar se cuvine să amintim că ouăle încondeiate la huțuli au motive geometrice în diferite forme, rareori îmbinate, ici-acolo, cu motive florale. Acest geometrism este un mod de expresie artistică.

Așa cum am mai pomenit, încondeierea ouălor la huțuli a devenit o adevărată industrie. Artiștii populari participă la diferite târguri din țară și străinătate, au contracte, primesc comenzi pe baza unor cataloage și expediază modelele comandate. Spre exemplu, consăteanca mea Ileana Hotopilă din satul Lupcina a participat la demonstrații practice, târguri și expoziții la Paris, Sofia, New York, Hamburg, Berlin, Budapesta unde a valorificat foarte bine lucrările sale și onorează astăzi comenzile solicitate.

Cine are gusturi rafinate și mână bună poate câștiga, prin încondeierea ouălor, bani buni.

Gheorghe CEGA

Parohia Ortodoxă Ucraineană din Timișoara

Macheta Bisericii Ucrainene din Timișoara

A fost înființată în anul 2001, la 10 decembrie, conform deciziei nr. 371/2001, la dorința credincioșilor ortodocși ucraineni din municipiul Timișoara și la inițiativa UUR, filiala Timiș. Până în vara lui 2005, parohia și-a desfășurat activitatea religioasă-morală în subsolul Catedralei Mitropolitane, cu binecuvântarea ÎPS Nicolae, mitropolitul Banatului.

În anul 2004, 24 februarie, parohia noastră a

primit teren din partea Primăriei Timișoara în vederea construcției bisericii și a casei parohiale. În 2005, vara, am construit o mică biserică din lemn pentru ca să ne desfășurăm activitatea religioasă-morală „la noi acasă”, nădăjduind ca, în curând, să construim biserica mare, din cărămidă. Proiectul bisericii din cărămidă este foarte frumos și potrivit pentru comunitatea noastră ucraineană, având arhitectură slavă.

Dorim să construim o biserică nouă, din cărămidă, care să ne reprezinte și să fie locul sfânt unde să ne păstrăm credința strămoșească, să ne formăm spiritual, fiind pregătiți de Biserică pentru a intra în Împărăția Cerurilor. Tot biserica ne va învăța să ne păstrăm identitatea ucraineană, limba și tradiția creștinească.

De aceea apelăm la ajutorul tuturor creștinilor, rugându-i să ne sprijine financiar pentru ca să putem construi mai ușor locașul sfânt. Desigur că biserica nu-i va uita pe toți ctitorii și binefăcătorii și îi va pomeni de-a pururi în rugăciune la sfintele slujbe.

Nădăjduind în sprijinul tuturor creștinilor binefăcători, mulțumim și binecuvântăm strădania tuturor fraților creștini.

Încheiem cu aceste frumoase cuvinte ale Mântuitorului Isus Hristos „Fericiți cei milostivi că aceia se vor milui”, (Matei, 5,7).

Paroh Cristian POPOVICI

Donațiile se pot depune în următoarele conturi ale Parohiei Ortodoxe Ucrainene din Timișoara:

LEI: RO 34RNCB 0255008321270001
USD: RO 93RNCB 0255008321270006
EURO: RO 66RNCB 025500321270007

Descoperirea munților

Geneză

Natura și-a dorit niște bărbați
care să poarte cerul pe frunte
și păsări de pradă pe umăr
care să știe susura duios
și vui neiertător în cascade
care să aibă luminișuri
irizate
și profunde mari întunecimi
și magmă de lavă și aur.

Atunci a făcut munții
apoi bărbații
adevărați,
după chipul și asemănarea lor.

Brazii

Noi am fășnit din Pământ odată cu păsările
când era cerul
singur
și-a coborât ca o sete albastră
să se umple de aripi:
suntem populația cerului.
Cândva, Pământul va trebui să pătrundă-n
văzduh

ca un vultur rotund
bătând serafic din aripile noastre.
Nu credeți în nemișcare!
Crengile noastre nu se mișcă de vânt,
ci învață de la păsări fel de fel de zboruri
Pentru clipa aceea totală.

Așa m-aș vrea

Așa m-aș vrea - izvor de munte
duioșie secretă a stâncilor
pentru setea celor ce urcă.
Atât de limpede
să mă revărs în lume
atât de rece să fiu
și de pur.
În unda mea să se repete
transfigurați
cei bântuiți de sete
și să le fie nu căuș, ci scoică
pumnul drept lângă ce-l stâng
ca să-mi audă marea din adânc.

Gloria

Poate că adevărata glorie a copacilor
e secretă.
Poate că nu puietii care li se-agață primă
vara de rochie
și nici maternitatea banală
risipită în fructele verii
nu sunt adevărata lor glorie.
O, cu seva tremurând de grijă în crengi
și rădăcinile încordate
copacii își cresc îndelung
frunzele
până se-aprind
și luminează pământul.

Cântec în cădere

Mari păduri de flăcări migratoare
frunzele ne trec prin inimi iar
o sfârșeală îmbucurătoare
ca un vin molatic și amar.

E ciudat și-i tragic pentru luptă
râsul nostru dosnic și discret
că-n această ardere abruptă
N-am căzut doar noi pe parapet...

Feriga

Îndrăznește.
Cristalizează.
Privește feriga:
Fiecare frunză e un brad.

Al doilea

Bărbatul sta jos. Dan știa că alții ar fi putut
spune despre el lucruri mult mai deștepte, dar
lui așa-i rămăsese-n minte, stând jos și dor-
mitând, cu pălăria trasă peste ochi, în timp ce
gloanțele îi smulgeau pământul de sub picioare.
Dan era gras, dar deprinsese repede mersul agil,
puțin săltat al bărbatului acela din Far West și,
de când văzuse filmul, îl imita cu o voluptate
prostească. Așa trecea și acum, cu pas agil și
puțin săltat, pe cheiul apei murdare. „E o
cutiuță în care păstrăm neghiobia, se gândi. Eu
am deschis-o”.

De când îl imita pe westman-ul acela, avea
continuu senzația că înlăuntrul lui doarme ceva
important, ceva care trebuie lăsat în pace.
„Astăzi, dacă e să fim drepti, reflectă el mai
departe, nu doarme în mine nimic. Sunt gol ca
o scorbură”.

Mergea la Pavel. Întotdeauna îi plăcea la ei,
pentru că puteai să intri și să-ți tragi un glonte-
n tâmplă fără ca asta să-i tulbure prea mult.
Intră. Nu-l înregistră nimeni, pentru că era
aproape întuneric, ardea numai o lampă de carte
minusculă pe măsuta de nuc. Cineva răsfoia pe
măsuta aceea hârtii și Dan știa ce urmează. Se
așeză pe covor, într-un colț, cu paharul alături,
își trase pălăria pe ochi și începu să dormiteze.

Pavel citea versuri. "Am să ascult puțin", se
hotărî Dan și-și aminti, cine știe de ce, cuvîn-
tele acelea ale lui Ioan Botezătorul, pe care el,
Dan, i le spusese lui Pavel când acesta venise
pentru întâia oară, în liceu, să-i citească versuri.
„Doamne, eu am trebuință de tine, nu tu de
mine”. "Are limba lui, se gândi Dan. Străină,
dar a lui”.

Pavel citea crispat, nedreptățit parcă, și Dan

nu mai ascultă, bău încet, fără gânduri. Auzea
numai foșnetul paginilor, mărunț, întrerupt de
pauze inegale. Îl știa cum citește - răsfoind
înainte de fiecare poezie toate hârtiile, de parcă
și-ar fi uitat undeva între ele glasul. Dan stătu
așa multă vreme, îmbătat de nemișcare, de
parcă ar fi pescuit.

- Stinge, auzi deodată și-și dădu seama că
cineva aprinsese lumina.

Nu reacționează nimeni. Lumina rămase aprin-
să.

„Era mai bine pe întuneric”, se gândi Dan.

- Gipsulică, îți place lumina? urmă vocea lui
Pavel.

- Era destul?, spuse cineva, moale.

Lumina rămase aprinsă. Pavel nu mai zise
nimic, începu din nou să citească și Dan se
neliniști. „În casa asta se întâmplă ceva, gândi
el. Trebuie să mă uit”. Se desprinsese de perete și-
și ridică borul pălăriei, lent, cu degetul arătător,
ca bărbatul acela. Deschise ochii. Lumina put-
ernică i-i închise la loc, dar el avusese timp să
vadă că, pe canapea, era lungită o fată străină.
Așteptă puțin și deschise iar ochii. „Nu, nu s-a
batjocorit lutul”, decise el numaidecât. Asta tre-
buie să fie culoarea zibelinei”. Privi mai departe,
cu atenție, ochii albaștri ai femeii, nu prea
mari. „Parcă ar fi lichizi, remarc? el, parcă
înoată tot timpul în lacrimi”. Nu era blondă,
deși avea părul deschis la culoare, strâns într-un
coc neglijent, care-l lăsa să cadă liber, făcând-o
să semene cu o salcie. Femeia avea un picior
prins în gips, până mai sus de genunchi, era
întinsă lejer pe canapea și asculta cu un zâmbet
distrat și stoic.

- Nu mai citi, Pavel, am obosit, răsună o
voce. Vocea aceea i se păru schimbată lui Dan,
el își ridică privirea de pe trupul femeii și se
întoarse spre cea care vorbise. O privi mult,
încordat, cu un fel de disperare, în timp ce
Pavel citea mai departe, în limba aceea străină.

„Doamne Dumnezeule, tresări el, dar femeia
asta e urâtă!” O analiză încet, cu uimire
crescândă. „Ar trebui să-mi fie rușine, dar e
urâtă, domnule, se înfurie el, cum naiba n-am
văzut asta până acum?” Își întoarse privirea
spre Pavel. „E urâtă!”, fu gata să-i spună, dar
văzu că Pavel se îmbătase. Acum nu mai citea,
recita în neștire, extatic sau strangulat și stins,
cu ochii la femeia aceea. Dan își căută cu nelin-
iște un loc pentru privire, ochii lui întâlneau
din nou capul mic și încrunțat al Margăi, buzele ei
tremurânde, capotul cunoscut, de nevastă. Ea
își dădu seama că e privită, îl privi la rândul ei
și buzele îi tremurară mai tare. Trecu pe lângă
Dan, reuși chiar să-i zâmbească, și ieși din
încăpere.

Pavel se ridică de la măsută.

- Gata, Gipsulică, zise el și se apropie de
femeia culcată. Își trecu apoi, lung, palma peste
ghipsul acela de pe piciorul femeii, cu un zâm-
bet luminat, parcă în somn.

- Gata...

Dan și-o închipui deodată pe cealaltă femeie
întinsă sub gestul acela al mângâierii și simți că
trebuie să plece de acolo imediat, altfel nu va
putea uita asta niciodată. Se ridică repede,
printr-o mișcare, fără să se sprijine de nimic, ca
bărbatul acela, și ieși.

În antreu o găsi pe Marga. Era chircită pe un
taburet, cu mâinile pe genunchi, și plângea.
Plângea încet, ca un avion. Dan vru să-i spună
ceva, dar se văzu deodată în oglindă, gras și ri-
dicol, cu micul pistol-brichetă în mână, în zum-
zetul acela de avion. Ieși încet, al doilea.

Rubrică de Ion COVACI

Salonul de Carte, Presă și Muzică

La Muzeul Național de Istorie a României s-a deschis, în ziua de 3 martie a.c., cea de-a XV-a ediție a Salonului de Carte, Presă și Muzică cu o durată de 5 zile.

Anul acesta, la târg au fost prezente edituri românești, precum: Curtea Veche, All, Corint, Humanitas, Adevărul Holding, Nemira, Editura Didactică și Pedagogică și altele. Organizatorii i-au așteptat pe vizitatori cu beletristică, enciclopedii, carte științifică, universitară și critică. La

standurile salonului au mai fost prezente cărți pentru copii, CD-uri, au fost lansări de carte și muzică, mese rotunde. Acest eveniment cultural a adunat numeroși iubitori ai cărții.

Ca în fiecare an, a fost prezentă în cadrul expoziției și Uniunea Ucrainenilor din România. La standul nostru au putut fi consultate și achiziționate volumele editate sub egida UUR și cunoscutele jurnale care apar lunar.

La deschiderea oficială a Salo-

nului de Carte, Presă și Muzică, a susținut o con-

ferință de presă dl Marko Attila, secretar de stat la Departamentul pentru Relații Interetnice al Guvernului României, în cadrul căreia s-a lansat programul "O carte pentru Biblioteca Școlii".

Evenimentul a fost organizat de Amplus Internațional Ltd. în parteneriat cu DRI și a reunit, în perioada 3-7 martie 2010, aproximativ 100 de firme participante, printre care edituri de prestigiu, distribuitori de carte, institute cul-

turale, instituții de învățământ superior.

Ștefania GANCIU

Un interviu cu MIHAI MACIOCA

- Dle Mihai Macioca, când a luat ființă filiala sătmăreană a ucrainenilor și care au fost primele obiective stabilite de conducerea filialei?

- Filiala Uniunii Ucrainenilor din Satu Mare a luat ființă la 9 aprilie 2000, un deceniu după înființarea Uniunii Ucrainenilor din România, decalaj care a însemnat foarte mult pentru ucrainenii din județul nostru. Personal, regret această întârziere; în acest răstimp, imediat după revoluție, dacă eram organizați în uniune, am fi putut face mult mai multe pentru etnia noastră în județ. Din momentul înființării filialei Satu Mare, mi-am asumat și responsabilitatea funcției de președinte, am stabilit principalele obiective, care au fost și sunt în concordanță cu statutul Uniunii Ucrainenilor din România. Scopul fundamental al Uniunii a fost, este și va rămâne păstrarea, exprimarea și promovarea identității etnice, lingvistice, culturale și religioase de către cetățenii care aparțin minorității ucrainene. De asemenea, am militat și voi milita pentru consolidarea relațiilor de colaborare româno-ucrainene.

- Care au fost primele demersuri inițiate de dv. în vederea respectării obiectivului fundamental al Uniunii Ucrainenilor din România?

- Primele demersuri pe care le-am făcut împreună cu colegii din comitet au fost legate de crearea condițiilor necesare exercitării dreptului la învățatură și instruire în limba maternă - ucraineană. Am reușit introducerea învățării limbii materne în clasele I-VIII, înființarea unei grădinițe de copii și a grupului artistic, „Miculeanca” în comuna Micula, localitate cu cea mai numeroasă populație ucraineană, unde copiii, până la acea dată, nu învățaseră la școală limba maternă. Bineînțeles, totul s-a făcut cu implicarea organizației locale a Uniunii Ucrainenilor din România, cu ajutorul conducerii școlii, al Consiliului Local și al Inspectoratului Școlar Județean. Următoarea mare acțiune am consacrat-o înființării organizațiilor locale în localitățile unde trăiesc ucrainenii. De asemenea, am colaborat foarte bine cu oficialitățile locale și județene în vederea încheierii unor acorduri de colaborare, de înfrățire și participării la unele acțiuni transfrontaliere. De asemenea, am acționat pentru afirmarea culturii ucrainene, prin organizarea unor acțiuni culturale, cum ar fi comemorarea în fiecare an a zilei poetului național ucrainean Taras Șevcenko. Altă acțiune culturală importantă pe care am desfășurat-o la Satu Mare a fost cea legată de amplasarea și dezvelirea unei plăci comemorative dedicate regretatului nostru președinte, scriitorul, poetul și traducătorul Ștefan Tcaciuc. Am dezvelit și o placă comemorativă dedicată scriitorului de

Argintul viu al filialei ucrainene sătmărene

limbă ucraineană Ivan Fedco, amplasată pe clădirea Corpului didactic din Satu Mare, unde, de altfel, domnia sa și-a desfășurat întreaga activitate.

- Unul dintre evenimentele importante din viața filialei sătmărene a ucrainenilor a fost dezvelirea, la Satu Mare, a bustului lui Taras Șevcenko. Ce v-a determinat să luptați atât de mult pentru realizarea acestui obiectiv?

- Municipiul Satu Mare este un oraș multicultural. În perimetrul lui există foarte multe statui ale unor personalități istorice, culturale și religioase de alte etnii. M-am gândit că ar fi bine și normal ca la Satu Mare să existe o statuie reprezentativă a unui om de cultură ucrainean, având în vedere că pe aceste meleaguri au trăit și trăiesc ucrainenii de peste patru secole, fapt dovedit istoric. Un alt motiv a fost acela legat de faptul că ne învecinăm cu Ucraina, iar schimburile culturale cu aceasta au fost notabile în anii de după Revoluția din 1989. Până la urmă, am hotărât ca la Satu Mare să fie amplasat bustul poetului național ucrainean Taras Șevcenko.

- A fost greu, a fost ușor până când ați obținut locația, fondurile și aprobările necesare realizării acestui deziderat?

- Această problemă m-a frământat timp îndelungat, până am găsit modalitățile cele mai bune pentru a realiza bustul, dar mai ales pentru a găsi un loc demn pentru amplasarea acestuia și posibilități de finanțare. Inițial am avut promisiuni din partea autorităților ucrainene privind asigurarea finanțării, dar datorită târâgării acțiunilor privind asigurarea locației de amplasare, această finanțare s-a pierdut. În luna decembrie 2007, am depus primul document la instituția sătmăreană de profil, în vederea acordării unei asigurări spațiului necesar pentru amplasarea bustului lui Taras Șevcenko. Aveam de gând și speram ca inaugurarea să o facem în luna martie 2008. Din nefericire, nu s-a întâmplat acest lucru, datorită faptului că am pierdut finanțarea promisă.

- Știu că, la un moment dat, erați dezamăgiți și dezorientați. Cum ați reușit să găsiți soluția pentru ca proiectul dv. să prindă viață?

- După primul eșec pe care l-am avut, nu m-am descurajat, am continuat demersurile și în final am găsit înțelegere și sprijin din partea

Consiliului Județean și Local Satu Mare. Ulterior, am făcut toate demersurile în vederea obținerii locației și finanțării, am depus documentația în conformitate cu legislația României, iar în final am obținut autorizația

de construire și amplasare a bustului lui Taras Șevcenko în Piața dr. Vasile Lucaciu. Trebuie să mărturisesc că acest succes m-a bucurat foarte mult la vremea respectivă. Vreau să subliniez faptul că acest proiect a putut fi realizat și datorită sprijinului financiar acordat de Uniunea Ucrainenilor din România, demersurilor personale ale deputatului Ștefan Buciuța, eforturilor comitetului filialei noastre, ale unor sponsori, precum și ale multor persoane de bine, care sunt prietenii noștri. Tuturor le aduc mulțumirile mele cele mai sincere.

- În concluzie, visul dv. a devenit realitate, având în vedere că, la 1 iulie 2009, bustul lui Taras Șevcenko a fost sfințit și inaugurat în Piața dr. Vasile Lucaciu. Totuși, ce v-a impresionat în mod deosebit din toată această aventură, dacă putem să-i spunem așa, care s-a finalizat în mod fericit, prin realizarea acestui proiect deosebit.

- Aș dori să subliniez faptul că m-a impresionat participarea la acest eveniment a unui număr mare de personalități, șefi de instituții, parlamentari, oameni de cultură și a unei mase de cetățeni ai orașului nostru, iar în mod deosebit aprecierile lui Iuliu Ilyeș - primarul municipiului Satu Mare, care, în alocuțiunea rostită la dezvelirea bustului lui Taras Șevcenko, și-a exprimat satisfacția că noi, ucrainenii am insistat și am reușit în final să dezvelim acest bust, perseverență pentru care ne-a mulțumit. În acest fel, spunea domnia sa, orașul Satu Mare s-a îmbogățit cu un monument, care se înscrie în istoria multiculturală a acestor meleaguri. Delegațiile care vor veni la Satu Mare din Ucraina, din filialele ucrainenilor din România, sau de pretutindeni, cu diverse ocazii culturale, vor avea posibilitatea să depună un buchet de flori la statuia poetului național ucrainean.

Consider că a fost de datoria noastră, a celor care ne aflăm la conducerea filialei sătmărene a Uniunii Ucrainenilor din România, de a lăsa ceva în urma noastră pentru generațiile viitoare. Acest bust al lui Taras Șevcenko va rămâne peste vreme ca un exemplu viu pentru toți cei ce vor conduce în viitor filiala de la Satu Mare, dar și ca un imbold pentru organizarea unor acțiuni culturale și realizarea unor proiecte viabile pentru minoritatea ucrainenilor din Satu Mare.

Este bine de reținut că fără muncă și perseverență nu se poate realiza nimic.

A consemnat
Dumitru ȚIMERMAN

«Știu ce am de făcut. Cum – iarăși știu. Și fac».

– Ați definit drept esențiale problemele disciplinei executive precare și ale corupției în organele puterii executive. Acestea, firește, trebuie combătute. Chestiunea de căpătâi este – cum?

– Știu ce am de făcut. Cum – iarăși știu. Și fac. Cred că deja se poate schița un mic bilanț. Astăzi, la o săptămână după investitură. Marți s-a destrămat coaliția, ieri a fost demis guvernul. În prima zi, știți prea bine ce țintă au avut decretul meu – reformele economice și lupta împotriva corupției. Am început să-mi îndeplinesc promisiunile făcute în timpul campaniei electorale.

În prezent, mă ocup de configurarea unui sistem eficient al puterii. Fără crearea unui mecanism de realizare a programelor – am în vedere adoptarea unor legi și alcătuirea unui guvern profesionist – nu se poate face nimic. E și motivul pentru care le acord atâtă atenție.

Sunt convins că, în curând, vom izbuti și să alcătuim un guvern profesionist, și să organizăm eficient activitatea președintelui, a parlamentului și guvernului. Tot ce trebuie făcut pentru asta voi face și voi rezolva problema.

– **Să zicem că s-a creat coaliția. Pentru dvs. e o chestiune de principiu ca premierul să fie membru al Partidului Regiunilor?**

Pentru mine e foarte important ca primul ministru să fie un camarad de idei, să-și asume, alături de mine, responsabilitatea; împreună cu majoritatea parlamentară, va trebui să purtăm răspunderea pentru programul pe care îl vom adopta. Iar la baza acestui program va sta propriul meu program, susținut de majoritatea poporului ucrainean. E logic.

De îndată ce vom forma guvernul, primul nostru obiectiv va fi adoptarea bugetului, iar al doilea – pe baza acestui buget să instituționalizăm programul. Desigur, mai corect era să fi făcut invers: întâi programul, apoi bugetul. Dar, din păcate, știți cum e: «copecile – după mundir».

Vom avea o „gaură” în buget, adică un deficit enorm, deja îl avem – ei bine, cum astupăm acea gaură, cum compensăm? Va trebui să găsim credite în condiții avantajoase. Firește, vom căuta modalități de a le obține în acest an.

E foarte important ca, tot în acest an, să soluționăm în proporție maximă problema fenomenelor de criză din economie, pentru a echilibra bugetul; încă de anul viitor, trebuie să avem un deficit maxim de 2-3%.

Firește, trebuie să ne preocupe intens diminuarea deficitului fondului de pensii. Dar, pentru a face acest lucru, trebuie să creștem substanțial prelevările din salarii. Iar asta ce înseamnă? Înseamnă creșterea salariilor și crearea unor noi locuri de muncă. Iată un obiectiv cu caracter global. Nu va fi ușor, dar, în mod cert, trebuie să mergem pe calea reformelor.

Reforma justiției. Țara nu poate trăi fără un sistem judiciar. El există, dar noi toți, fiecare dintre noi, poate deveni victima acestui sistem - și subiecții economici și, pur și simplu, omul de pe stradă. Trebuie să creăm un sistem în cadrul căruia fiecare cetățean să se simtă protejat nu în vorbe, ci în fapte.

Mai departe. Trebuie să creăm condiții pentru dezvoltarea economiei – un întreg complex. În primul rând, trebuie să elaborăm Codul fiscal, ceea ce constituie în sine o reformă, trebuie să scoatem taxa pe valoarea adăugată din condiția de

Un interviu al președintelui Ucrainei, Viktor Ianukovyci, pentru Interfaks - Ucraina. Extrase.

schemă corupționistă de spălare și greblare a banilor, să administrăm această taxă în așa fel încât nici un funcționar să nu aibă acces la ea: acest impozit trebuie să funcționeze în regim automat. Și am să fac acest lucru. E o chestiune de onoare pentru întreaga țară, căci nici un investitor nu va veni la noi până când nu vom avea o justiție normală și un sistem normal de impozitare și administrare a TVA.

Exportatorii noștri sunt într-o situație îngrozitoare. De ce trecează creșterea economică? Pentru că știm noi cât „sârg” se depune pentru „fentarea” acestei taxe. În ce țară mai crește atât de catastrofal datoria pentru TVA? De ce avem peste 20 de miliarde de hryvne datorie la TVA? Când am luat în primire funcția de prim-ministru, era de 11 miliarde. Am început să o scădem, am adus-o la 6 miliarde, și totuși mi se reproșează: „De ce se reduce atât de lent?” Iar acum datoria a „țâșnit spre cer” și „totul e normal”? Or, corupții și corupătorii își burdușesc buzunarele pe banii contribuabililor!

– **Dacă vorbim de acoperirea deficitului bugetar, în afară de credite și creșterea încasărilor se mai pune și problema reducerii cheltuielilor...**

– Desigur. Eu numesc asta optimizare. Reducere înseamnă optimizarea obligatorie a tuturor cheltuielilor statului. Uitați-vă câte mașini de serviciu s-au prăsit. Orice conștopist merge pe canapeaua automobilului dotat cu șofer, și conștopștii sunt tot mai mulți și mai mulți...

Sau aruncați o privire pe statele de plată ale ministerelor – de unde până unde atâtia adjuncți? Chestia asta o s-o rezolvăm scurt și radical. Vom împărți ministerele pe categorii – în categoriile superioare va exista un aparat, în cele inferioare – altul. Vom pune neapărat regulă în această privință.

– **Lucrați de multă vreme în posturi de conducere. După ce criterii vă alegeți oamenii, ce calități sunt esențiale pentru dvs.?**

– Principalul este capacitatea omului de a realiza obiectivele pe care și le propune. Asta însumează totul – și profesionalism, și experiență, și priceperea de a-i mobiliza pe oameni pentru atingerea țelului propus, și știința de a-ți selecționa cadrele.

Când văd că omul merge la țintă, că e capabil să-și asume răspunderea și poate ajunge la țel, unul cu diplomatie, altul mai pieziș, altul prin te miri ce mijloace, dar își atinge scopul, unul vorbește mai tare, altul mai încet, dar nu e mai puțin ascultat, uneori dimpotrivă – iată politica mea de selecție. Principalul e rezultatul.

Avem multe organe colective, fără personalități, fără lideri. Ce credeți, e în ordine sau nu? Nu e în ordine. Cineva trebuie să-și asume răspunderea, cineva trebuie să înainteze în primul rând și să-i tragă pe ceilalți după sine. Pentru asta îi trebuie forță, tenacitate, răbdare. Forța înseamnă, în primul rând o uriașă răbdare, o uriașă dorință, voința de a-ți atinge țelul.

– **Vizita dvs. la Bruxelles... Vă e clar, în momentul de față, cum va evolua integrarea europeană a Ucrainei, care sunt problemele ei majore?**

– Nu eram pentru întâia oară la Bruxelles...

– **Ca președinte, erați acolo pentru întâia oară...**

– Îmi sunt clare problemele pe care le-a avut Ucraina în relațiile cu numeroase țări, inclusiv cu acest enorm conglomerat care este Uniunea Europeană. De ce n-am avut succes? Pentru că Ucraina nu și-a îndeplinit obligațiile asumate. A urmat dezamăgirea, apoi și ignorarea Ucrainei ca partener în multe țări ale lumii.

Am șoptit cu ei în mare taină – ce îi neliștește, de ce există o anumită atmosferă tensionată? Oare din pricina supoziției că «Ianukovyci e prorus, proKremlin?»

Și am obținut un răspuns: «Principala problemă nu sunteți dvs. Dimpotrivă, ne inspirați mari speranțe. Dar ne-au speriat „portocaliii” – și Iușcenko, și Tymošenko». I-au speriat prin faptul că promiteau, perorau, dar nu făceau nimic, își luau angajamente și nu le îndeplineau. A fost principala cauză a insucceselor noastre; această atitudine dădea naștere la neîncredere, și acum ei se tem că lucrurile vor continua la fel.

Dar a apărut și speranța. Firește, în Europa se așteaptă să nu mai existe o discrepantă între vorbe și fapte: «Zis și făcut».

De multe ori am fost întrebat de ce m-am dus întâi la Bruxelles. Pentru că la Bruxelles am fost invitat pe 1 martie, iar în Rusia – pe 5 martie. Dacă ar fi fost invers, m-aș fi dus întâi în Rusia.

Pentru mine e extrem de important să construim relații de încredere cu partenerii noștri. Și nu vreau să creăm din capul locului o atmosferă de intrigă. M-am dus la Bruxelles pe 1 martie. M-a invitat Barosso, m-a invitat președintele Parlamentului European, m-a invitat președintele UE. Ce să fi făcut? Să le fi spus «Scuze, am să merg întâi, pe 5 martie, în Rusia, iar la dvs. altădată, când am să socot oportun».

În primul rând, așa ceva nu e genul meu, nu e un comportament de partener: nu mă reprezintă pe mine, reprezintă 46 de milioane de ucraineni, reprezintă o țară!

Știți, am visat dintotdeauna, ca imaginea țării noastre (și ea e întruchipată de cel ce o reprezintă) să fie una demnă, și prin urmare, să fie reprezentate demn interesele fiecărui cetățean al Ucrainei.

E un lucru foarte important. Suntem, cu toții, oameni ambițioși și nu vrem să fim considerați de cineva un popor de calitate inferioară. Trebuie să ne apărăm cu hotărâre interesele în lume, să promovăm decis o politică de promovare a intereselor naționale, pe care o așteaptă 46 de milioane de ucraineni.

Îmi dau seama că asta nu e tocmai simplu, există și interesele altor state. Dar trebuie să ai abilitatea de a folosi posibilitățile de care dispui, să știi foarte bine ce ai, ce stăpânești și cât de eficient poți folosi toate acestea în politică.

Eficiența – iată principala problemă. Se poate spune că e legitim să-ți dorești maximum din ce se poate obține, dar e important și să îți mizezi minte întotdeauna că principalul e să nu pierzi. Trebuie să manifestăm neconținut grijă pentru ceea ce avem, pentru ceea ce aparține întregii țări.

– **Ce așteptați de la prima vizită, în calitate de președinte, la Moscova?**

– Am să vă răspund scurt: va fi o adevărată cotitură spre schimbarea raporturilor dintre țările noastre în mai bine. În toate domeniile. Și o să vedeți că așa va fi.

Pagină realizată de Ion COVACI

UCRAINA - mai aproape

Deși la data înființării organizației abia ce trecuse de vârsta majoratului, prin cele spuse, el a demonstrat că ceea ce a fost esențial în istoria de 20 de ani a organizației ucrainenilor lugojeni, dar și la nivel de județ ori țară, i s-au fixat temeinic în memorie, dovedind astfel că obiectivele și scopurile pentru care a fost creată Uniunea, la stabilirea cărora tatăl său a depus atâta trudă, nu-i sunt nici pe departe străine, ele fiind, deopotrivă identice cu propriile-i năzuinți. Prin detaliile oferite asistenței referitoare la cele mai importante momente la care a fost direct sau indirect părtaș, el nu a făcut decât să-și demonstreze atașamentul și convingerea că țelurile pentru care a fost creată organizația se cer a fi, în continuare, consolidate, iar acest lucru este posibil printr-o mai consistentă prezență în viața organizației, a generației tinere, care, prin valorificarea experienței celor care au întemeiat-o, să preia din mers ștafeta, în așa fel, încât limba și cultura ucraineană să se regăsească în creativitatea specifică spațiului bănățean, alături de valorile spirituale românești și ale celorlalte etnii. El a adresat mulțumiri organizatorilor pentru grija lor de a marca 20 de ani de la con-

Aspect din timpul ceremoniei

stituirea organizației, a relevat cât de importantă poate fi evocarea perioadei parcurse și rolul pe care îl pot avea oamenii care, prin dăruirea lor, au izbutit să o impună nu doar în conștiința ucrainenilor, ci și a întregii comunități bănățene și naționale.

Cuvântul de încheiere a lucrărilor ședinței l-a avut președintele UUR Timiș, Gheorghe Hleba. După ce le-a mulțumit gazdelor pentru modul

ireproșabil de organizare a manifestării, el a făcut o succintă prezentare a realizărilor Uniunii atât la nivel de țară, cât și pe plan local. Au fost amintite, astfel, amenajările destinate găzduirii activităților acesteia, materializate în imobile, lăcașuri de cultură și cult, existența unui calendar, devenit tradițional, al manifestărilor culturale, dezvoltarea de relații cu organizații similare din Ucraina și din alte țări în care ucrainenii reprezintă o minoritate compactă. El a prezentat, de asemenea, programul și intențiile Uniunii pentru perioada următoare.

În final, în calitatea sa de președinte al UUR Timiș și prim-vicepreședinte al UUR la nivel național, Gheorghe Hleba a înmănat o *Diplomă jubiliară* tuturor celor care s-au distins de-a lungul celor 20 de ani în activitatea Uniunii, le-a transmis mesajul dlui Ștefan Buciuța, președintele Uniunii Ucrainenilor din România, deputat în Parlamentul României.

Tuturor domnișoarelor și doamnelor li s-a oferit câte un măștișor și flori, apoi s-a ciocnit o cupă de șampanie și întrunirea a continuat cu un cocteil, ceea ce a prelungit momentul festiv dedicat celor 20 de ani trecuți de la înființarea Organizației Ucrainenilor din Banat.

Gheorghe HLEBA
Ioan DANCEA

Cu Șevcenko și femeile din Cândești Unu

Înainte de 7 martie 2010, împreună cu două doamne inimoase, Trăenița Hanceriuc și Elena Scutelnicu, am pregătit un program pentru a-l sărbători pe marele Taras Șevcenko.

Duminică, 7 martie, mai multe femei din Cândești Unu și câteva din

- 1829-1838; Șevcenko în libertate, pictor și poet - 1838-1847; Șevcenko deportat - 1847-1857; Șevcenko între anii 1857-1961.

Femeile au pus diferite întrebări în legătură cu viața și lupta pentru dreptate și libertate a poetului. Am observat că nu uitaseră ce au învățat la școală despre Taras Șevcenko. Știau versuri pe de rost. S-au recitat și s-au citit poezii ale Marelui Cobzar.

În cadrul acestei acțiuni, am amintit ce alte activități mai avem de realizat din programul Organizației femeilor din cadrul filialei UUR din Rogojești, Cândești Unu și Sinăuți.

De asemenea, am prezentat romanul confesiv al Oksanei Zabușko „*Studii în teren despre sexul ucrainean*” - traducere din limba ucraineană de Ovidiu-Laurențiu Hanceriuc, născut în Cândești Unu, cu studii superioare la Universitatea din Cernăuți.

Spre sfârșit, am prezentat autoportrete ale lui T. H. Șevcenko, reproduceri după picturile sale: „*Катерина*”, „*Раїмська фортеця*” și alte imagini. Pentru aniversare, pe lângă cele două doamne amintite mai sus, m-au mai ajutat consilierile mele de la Rogojești, Simona Scalschi și Jenica Bohaiuc.

Am încheiat comemorarea cu intonarea cântecului „*Заповіт*” pe versurile lui Taras Șevcenko.

Olimpia IVANICIUC

Teatru la Măriței

Recent, la Suceava s-a desfășurat prima ediție a Festivalului de Teatru din Bucovina, organizat de Consiliul Județean Suceava, Centrul Cultural „Bucovina”, cu sprijinul Casei de Cultură Suceava și Iulius Mall Suceava.

Au evoluat următoarele formații teatrale: Colegiul Național „Petru Rareș” cu „*Concessions Intimes*” de Eric Beauvillain, Casa de Cultură „Platon Pardău” din Vatra Dornei, cu „*Însemnările unui nebun*” de Gogol, Centrul „Împreună”, cu fragmente din I. L. Caragiale și Teatrul Studentesc „Ludic” din Iași, cu „*Despre sexul femeii câmp de luptă în războiul din Bosnia*” de Matei Vișniec, elevii de la Colegiul Silvic din Câmpulung cu „*Articolul 214*” după I.L. Caragiale, Colegiul Național „Nicu Gane” din Fălticeni cu „*Delir în doi*” de Eugen Ionescu, trupa de la Colegiul „Andronic Metrescu” din Rădăuți, cu „*Pantomima*”. Au urcat pe scenă în continuare: Teatrul Studentesc „Ludic” din Iași cu spectacolul „*Poem irlandez pentru vioară și suflor*”, adaptare dramatică după „*Când vântul este rece*” de John Kendrick, iar actorii Teatrului Național „Mihai Eminescu” din Chișinău s-au prezentat în festival cu spectacolul „*Doctor fără voce*” de Moliere.

Intenționat am lăsat trupa de teatru școlar de la Școala de Arte și Meserii (SAM) din Măriței, comuna Dărmănești, județul Suceava (clasa a VIII-a). Micii actori de la SAM Măriței, sub îndrumarea trei înv. Alina Chidoveț, au evoluat cu „*Soacra cu trei nurori*”. Joc magistral, recuzită foarte bună. În pregătirea piesei s-au implicat foarte mult și părinții Lia Rebenciuc, Carmen Moscaliuc, Romică Romaniuc.

Dar iată și distribuția: Bianca Cebureac - soacră, Raluca Moscaliuc - povestitorul, Adrian Vasileniuc, Alexandru Maruneac și Mihai Moscaliuc - cei trei feciori, Cosmina Romaniuc, Andreea N. Robciuc și Daria Rebenciuc - cele trei nurori. Cu toate că elevii-actori au fost cei mai tineri din cadrul festivalului, ei au fost aplaudați la scenă deschisă.

Carmen Veronica Steiciuc, directoarea Festivalului – Centrul Cultural „Bucovina”, a spus că „era necesar ca Centrul Cultural „Bucovina” să se alăture eforturilor Consiliului Local, ale Primăriei Suceava, ale Fundației „Ana” și ale Asociației „Juventus” de a reînvia acest proces educativ care este teatrul”.

DI Vasile Ursachi, directorul Centrului Cultural „Bucovina”: „Festivalul de Teatru din Bucovina poate fi considerat un ghiocel. La cât mai mulți ghioceli!

Kolea KURELIUK

Aspect de la comemorarea marelui poet ucrainean Taras Șevcenko

Rogojеști am fost prezente într-o sală frumos împodobită din clădirea vechii Școli din Cândești Unu pentru celebrarea acestui eveniment ce are loc permanent în inima și în sufletul fiecărui ucrainean.

Cântecul „*Рече та стогне Дніпр широкий*”, autor Taras H. Șevcenko, a constituit începutul aniversării. După ce le-am urat femeilor o primăvară cu sănătate, dragoste și bucurii, am expus cele mai importante evenimente din viața poetului, cum sunt: anii când era copil și, mai târziu, băiețandru - 1814-1829; anii tinereții, când era în slujba boierului

Emigrația ucraineană în România în perioada interbelică: date inedite

Începând cu anul 1921, România, alături de Polonia și Cehoslovacia, a devenit țara de concentrare a unui grup destul de numeros de reprezentanți ai emigrației politice și militare ucrainene - partizanii Ucrainei

independente, care, pierzând lupta de eliberare națională ucraineană în perioada anilor 1917-1920 și neacceptând instalarea puterii sovietice, au luat calea exilului. Nucleul emigrației politice ucrainene în România în perioada respectivă a fost constituit din o parte a colaboratorilor serviciilor diplomatice ale Ucrainei la București, în anii 1918-1922, și anume ai Misiunii Extraordinare a Republicii Populare Ucrainene, Comisariatului General al statului ucrainean din perioada hatmanatului, Consulatului General, cărora li s-a alăturat și Atașatul militar de pe lângă misiune, care nu au considerat oportun să revină în Ucraina după instalarea regimului bolșevic. Printre ei figurau însuși Șeful Misiunii Extraordinare a Republicii Populare Ucrainene, C. Mațievyci, atașatului militar de pe lângă misiune, generalul S. Delvig, primul reprezentant al Ministerului pentru Probleme Militare al statului ucrainean în zona dintre Prut și Nistru, locotenent-colonelul P. Mamciur, atașatul de presă al Misiunii, D. Maier-Mihaliskyi, medicul O. Mihaliska care, împreună cu familiile lor, au rămas în România pe toată perioada interbelică.

La începutul decadei a doua a secolului trecut, la acest grup au aderat și o parte dintre emigranții politici refugiați din Ucraina, forțați să părăsească țara sub presiunea noii puteri. Ei erau reprezentați de profesorii M. Galin și V. Trepke, publicistul D. Ivașyn, cunoscut și sub pseudonimul Herodot, V. Usenko și alții, la care s-au alipit ucraineni originari din Bucovina de Nord și Basarabia, precum deputații în Parlamentul României I. H. Havryliuk și M. Șerbaniuk.

Baza emigrației militare ucrainene a fost constituită, odată cu sosirea în România, la 1 octombrie 1921, a uneia dintre unitățile Armatei de Eliberare a lui Symon Petliura – liderul Ucrainei independente în anii 1919-1920, și a ucrainenilor din exil în perioada următoare. Comandantul regimentului respectiv era colonelul Hnat

Porochivskyi, născut în anul 1888 în satul Dobre de lângă Kiev, absolvent al Academiei Militare din Vladivostok, promoția 1911. În anii 1917-1920, în armata lui S. Petliura acesta a fost comandant al Regimentelor Patru și Opt căzăcești, al Regimentului din Iziaslav, șef al statului major al forțelor de eliberare națională din Volynsk, ataman cu împuterniciri speciale pe lângă comandamentul Frontului de Sud-Vest etc. În anul 1920, Brigada a doua de infanterie de rezervă, condusă de el, a fost nevoită să se retragă în Polonia.

Despre colonelul H. Porochivskyi se vorbește detaliat în amintirile fiicei sale, Olha Porochivska-Andrici, publicate în anul 2008.

În studiul nostru o să menționăm doar că, după un an de ședere a militarilor ucraineni în lagărele poloneze și apariția unui real pericol pentru viața lor, cauzat de epidemia de tifos, H. Porochivskyi a reușit să obțină aprobarea ca unitatea sa, care număra aproximativ trei mii de persoane, să se deplaseze în România. Imediat după sosirea și internarea unității în lagărul de lângă Brașov, cu sprijinul șefului Misiunii Extraordinare a Republicii Populare Ucrainene în România, C. Mațievyci, colonelul H. Porochivskyi a obținut o audiență la regele României Ferdinand I, punând problema ameliorării condițiilor de viață ale emigranților militari ucraineni. Un rezultat concret al sprijinului acordat de partea română a fost redisolocarea lor în orașele Făgăraș și Oradea Mare, unde existau condiții mai bune.

În vederea coordonării activității principalelor grupări ale emigrației ucrainene în România, stabilirii contactelor cu compatrioții din alte țări, găsirii rudelor și cunoștințelor dispărute în urma operațiunilor militare precedente de pe teritoriul Ucrainei și a numeroaselor transferuri forțate, precum și în scopul organizării vieții de toate zilele, în special a trecerii pe făgașul pașnic, studierii limbii române, acordării de ajutor mate-

rial celor ce sufereau mai mult, organizării vieții culturale etc., în anul 1922 a fost creat Comitetul ucrainean de întraajutorare a emigranților din România care purta numele lui Symon Petliura. Primul președinte al acestuia a fost desemnat D. Ivașyn-Herodot, iar după desființarea Misiunii Extraordinare a Republicii Populare Ucrainene în România, în anul 1923, șeful ei, C. Mațievyci, care și-a păstrat această funcție până la al Doilea Război Mondial. În etapa inițială a existenței sale, Comitetul funcționa în splendida incintă a Misiunii Extraordinare a Republicii Populare Ucrainene în România din Calea Dorobanților 72. Mai târziu, Comitetul s-a transferat în unul din cartierele mai îndepărtate ale Capitalei.

În scurt timp, Comitetul de întraajutorare a devenit centrul tuturor emigranților ucraineni din România. De exemplu, în anul 1929 în evidența sa figurau peste trei mii de emigranți. Ca urmare a răspândirii lor în toată țara, Comitetul își crea noi filiale. În deceniul al treilea al secolului trecut, ele existau la Brașov, Pitești, Bacău, Giurgiu, Vatra Dornei, Piatra Neamț etc.

Atât partea politică, cât și cea militară a emigrației ucrainene în România, mențineau legături strâse cu conducerea din exil, și anume cu Guvernul Republicii Populare Ucrainene și Direcțiunea Asociației Militare Ucrainene din Paris. La rândul lor, oamenii de știință emigranți - cu Academia Ucraineană de Studii Economice din Praga, iar cei din învățământ - cu Asociația „Prosvita” din Lvov. Participarea reprezentanților emigrației ucrainene din România la diferite conferințe și simpozioane internaționale era un lucru obișnuit.

(Continuare în numărul următor)

Teofil RENDIUK,
doctor în istorie

Pentru poporul ucrainean, ca de altfel pentru oricare alt popor, ideea de libertate națională și statală constituie idealul fundamental al existenței și

devenirii sale istorice. Această idee a călăuzit viața și lupta poporului ucrainean cu mult timp înainte de secolul al XIX-lea. În fruntea luptei s-au aflat generații întregi de intelectuali, începând cu prima grupare organizată, de la jumătatea secolului al XIX-lea, în frunte cu Taras Șevcenko, Mykola Kostomarov și Panteleimon Kuliș.

În revista „Literaturna Ucraina”, numerele din 3 și 10 august 2006, a apărut articolul intitulat *Recynk naționalnoi idei* („Promotor al ideii naționale”) consacrat celei de-a 150-a aniversări a zilei de naștere a lui Ivan Franko, semnat de Ivan Denysiuk. Autorul își începe articolul informând cititorii că acum câțiva ani a fost publicată pentru prima dată scrisoarea lui Panteleimon Kuliș adresată Hannei Barvinok și datată din 5 martie 1864. După cum afirmă Denysiuk, în această scrisoare găsim o informație prețioasă cu privire la „fermentația” ideii naționale ucrainene care avea loc în mediile intelectualității din vremea aceea. Aceste frământări erau legate de ideea viitoarei identități a Ucrainei. Erau frământări ale oamenilor care își imaginau că Rusia, chipurile, se află în pragul prăbușirii sale și că Ucraina este gata să pășească pe arena politică.

Care sunt gândurile lui Panteleimon Kuliș cu privire la acest subiect? - se întreabă autorul articolului. Formulând răspunsul la întrebarea

Ideea națională ucraineană

pusă, I. Denysiuk scrie: „El (adică Kuliș) presupune (mai precis procește) că, peste o sută de ani, un stat (el are în vedere Rusia) se va destrăma din cauza politicii sale greșite și, cu o luciditate rece, își imaginează situația Ucrainei într-un asemenea moment de răscruce, în cazul în care ea nu-și va forma națiunea sa proprie ca o forță politică constructivă. Însă, deocamdată, nu vede niciieri o asemenea națiune „de la Petrograd până la Odesa”. În continuare, I. Denysiuk reproduce un fragment din scrisoarea lui Kuliș: „Noi constituim o națiune în sens etnografic, dar în nici un caz în sens politic. În ceea ce privește Ucraina, admitând chiar destrămarea Rusiei, eu nu văd pentru ea un alt destin decât să devină o scenă de teatru pentru ceea ce se petrece cu națiunile vecine. Ar fi cu totul altceva dacă am acționa ca o singură voce și o singură inimă în favoarea trezirii conștiinței naționale în Ucraina...”¹

Terminând citatul din P. Kuliș, I. Denysiuk exclamă: „Ce minunat schimb de idei peste o jumătate de secol al scriitorilor Panteleimon Kuliș și Ivan Franko, iar, pe undeva, și al lui Drahomanov, al Lesiei Ukrainka și Hrinchenko, care erau îngrijorați pentru viitorul națiunii ucrainene și suveranitatea ei statală!”² I. Denysiuk consideră că, dintre scriitorii amintiți, I. Franko a exprimat cel mai răspicat și mai consecvent postulatele făuririi națiunii și statalității ucrainene în scrierile

sale de publicistică și în imnurile sale poetice, precum și în poemul „Moise”, poem-testament, cu un conținut profetic.

După părerea lui Denysiuk, concepția națională a lui I. Franko s-a format sub influența istoriei Ucrainei și sub cea a creației lui Taras Șevcenko, pe care îl considera a fi „recynk naționalnoi idei”. Așadar, după I. Franko, primul „recynk” al ideii naționale ucrainene a fost Taras Șevcenko, alături de ceilalți doi fruntași ai Frăției „Chiril și Metodiu”, Mykola Kostomarov și Panteleimon Kuliș. Rezultă chiar și numai din cele câteva observații de până acum că, în esență, ideea națională ucraineană cuprinde ideea formării națiunii ucrainene și a statului ucrainean independent și suveran. Ceea ce înseamnă că titlul lucrării de față poate fi exprimat scurt și simplu: „Cu privire la ideea națională ucraineană”.

Privită din această perspectivă, problema pe care o propunem spre analiză ne obligă să ținem cont de un context istoric și geografic, pentru că ideea națională ucraineană a luat naștere și urma să fie rezolvată în contextul relațiilor cu Rusia, Polonia și chiar cu Austro-Ungaria. Această teză este foarte clar exprimată de Oleksandr Șmorhun în lucrarea sa *Ucraina: Calea renașterii. Economia, politica, cultura*, apărută la Kiev în 1994 cu sprijinul Fundației „Oljyci”.

(Continuare în pagina 11)

Ioan SEMENIUC

